

HELIS

REVISTĂ DE CULTURĂ - ISSN 1584-5672 • ANUL V, nr. 9 (53), septembrie 2007 • Apare lunar la SLOBOZIA • 10 LEI

Editori:

- Asociația Culturală HELIS
- Consiliul Județean Iași
- Muzeul Județean Iași

„Să vorbim despre universul meu literar”(I)

Nicolae STAN

Sublinierea critică a prozatorului Nicolae Stan se impune revistei noastre din multe motive, întâi de toate pentru faptul că se arată fără rezerve unul dintre marile nume scriitoricești ale României, pentru că proza lui reține brusc, captează, nedumerește frumos, estetic, printr-o pluralitate inepuizabilă de unghiuri și tehnici literare, prin sugestii și asocieri cu marea literatură universală și națională.

Am citit entuziasmat ultima carte a marelui prozator, care este unul dintre noi, un prieten, spirit tutelar al revistei HELIS și al culturii slobozene.

Cartea se numește „Evelyn”, ea m-a îmbogățit într-atât încât am solicitat scriitorului i un interviu prin care să deschidem porți către această proză atât de frumoasă, atât de sugestivă. Mărturisirea lui Nicolae Stan este atât de expresivă încât îmi lasă impresia unei receptări sărace a propriei mele lecturi astfel că nici n-aș mai introduce-o aici, dar consider opțiunea mea critică o confirmare stângace a geniului prozei lui Nicolae Stan și cele două părți se întregesc, formând o binemeritată chemare la citire și recitare a cărților prozatorului.

Nu vom proceda ca într-un interviu obișnuit, prin formularea de întrebări și răspunsuri, am propus de la început scriitorului un plan de interviu, lăsându-i liberă confesiunea.

- Înțeleg să vorbim despre universul meu literar. Trebuie să spun că el s-a aflat și se află probabil încă în mișcare, într-o coagulare perpetuă, dar probabil că există niște constante, niște structuri care l-ar putea defini, nu? El începe cu „Boare de Waterloo”, o carte de proză din 1984, care se înscrie în mișcarea optzecistă de proză și de poezie, dar în cazul acesta prozastică, care a confirmat prin anul 1986, când toți prozatori niștii optzeciști și-au scos cărțile, ce au adus o oarecare prosperitate în folosirea

tehnicilor literare, precum și în transmiterea mesajelor estetice. Vine apoi romanul „Așezarea”, apărut la „Cartea românească, în 1989 și întrucât era pe final de an au fost numai câteva recenzii, toate au fost bune, restul criticii a surprins că este o carte de tranziție și așa am și gândit-o, către condiția unei proze dacă se poate mitic-universaliste, unei proze non-localiste, ca să fiu mai exact. Unul din modelele acelei cărți a fost Thomas Mann, apropo de non-localism, din „Muntele vrăjtit”. „Apă neagră” este o carte scrisă cu cel mai autentic simț tragic pe care eu îl am ca prozator și care roman este expresia într-adevăr a coagulării unei concepții estetice solide, puternice și care în cazul acela îmi spunea că trebuie să scriu un roman apocaliptic, despre o lume aflată în cădere și în degenerare. Romanul, în primul rând, nu este despre lumea țărănească, el își ia drept pretext un cadru paseist țărănesc care, de fapt, așa cum subliniază și Dan Petrescu în prezentarea de pe copertă, de la editura „Nemira”, ca redactor de carte, este un cadru arhetipal, este un cadru relativ arhetipal, dorind să comunice ideea autorului că pe măsură ce înaintează istoric, lumea decade mereu. Pe urmă se poate interpreta și ca o socoteală pe care o are autorul cu epoca dintre 1945 și 1989, care este și asta, este adevărat, o epocă de ticăloși și acolo sunt mai multe arhetipuri de ticăloși care sunt uciși sub un semn zeiesc, al unei justiții divine, dar nu este numai asta totuși, dovadă că în roman eu am scris 1945-1949, am scris 1945-1989, adică orice 45-89 posibil. Un critic a remarcat acest lucru, este vorba de Dan Silviu Boerescu, care dealtfel și în cronica lui de întâmpinare specifică faptul că este „unul dintre puținele romane reușite, împlinite, totale din literatura română, alături de altele celebre.” În orice caz, miza scrierii acestui roman este foarte mare, este acolo și o miză stilistică, în sensul că am schimbat stilul pe care

l-am avut cu „Boare de Waterloo” și „Așezarea”, care era un stil natural, frust, în mod voit, autentice, într-un stil aparent livresc, cu fraze lucrute și, s-a și spus, probabil de sorginte mitico-biblică. De asemenea, este un roman care pune mult accent și pe stil, pe faptul stilistic, deoarece, în concepția mea, stilul este acela care impune o carte, impune universalitatea unei cărți, prin urmare nu vom avea acolo narată o poveste cauzală și empirică pe care o putem spune în genul filmelor americane, la care ne putem uita cu plăcere, în sfârșit, pe care le putem povesti, vreau să spun, este așadar un roman. Și la fel este și „Evelyn”, care practic nu se poate povesti, dar care, așa cum au spus lectorii, te ține prins prin concretețea detaliilor și, zic eu, prin stilul folosit, prin rafinament stilistic. La un moment dat, un autor se mai și joacă, fiind o ființă cu totul liberă, adică ieșită din orice cauzalitate, ieșită din orice tipar cauzal. După cum știți, aceasta este condiția creatorului atunci când scrie și este inspirat, de aceea pentru a duce la apogeu această miză pe stil, pe universalitate și pe formă, am introdus fragmente dintr-un studiu antropologic, pe care eu însumi l-am făcut atunci când conduceam cultura, l-am făcut în colaborare cu specialiștii ai Universității din București, după cum cunoașteți. Miza introducerii acestui studiu este livrescă și stilistică, în sensul că el aparține unui personaj, dacă se citește bine romanul, și anume personajul care este președintele culturii, după 1990 și care face o vizită în satul Crăsani și acolo decide să se scrie acest studiu despre viața arhetipală, viața crăsănenilor care, nu-i așa, nu este altceva decât viața românilor, crăsănenii fiind un mic român și

(continuare în pag. 2)

CALENDAR CULTURAL IALOMITEAN - SEPTEMBRIE -

- # 6 septembrie 1929, Vlădeni, s-a născut **Gheorghe I. BURLACU**, academician, memorialist.
- # 7 septembrie 1957, Fierbinți-Târg, s-a născut **Dan ELIAS** (pseudonimul lui Daniel Teodorescu), poet, eseist.
- # 8 septembrie 1929, Făcăeni, s-a născut **Ștefan BĂNULESCU**, prozator și editor (m. 25 mai 1998).
- # 13 septembrie 1885, Slobozia Nouă, s-a născut **George FOLESCU**, interpret de operă.
- # 13 septembrie 1943, s-a născut **Nicolae Puiu ILIESCU**, poet, epigramist.
- # 18 septembrie 1952, Ciocănești, Călărași, s-a născut **Radu VASILE**, prozator, editor și ziarist.
- # 27 septembrie 1932, Slobozia, s-a născut **Ion ALBEȘTEANU**, interpret de muzică populară, dirijor, folclorist (m. 30 august 1997).
- # 27 septembrie 1939, Coslojeni, Călărași, s-a născut **Vasile Pană**, pictor, eseist.

• Din cuprins:	
Creola și Vitalie Buzu: Corupția ialomițeană sperie... America __ 3	Petruț Pârvescu poem neterminat _____ 11
Titi Damian: O floare rară (georgiană) printre poeții români: Zaira Samharadze _____ 4	Ștefan Grigorescu: Județul Ialomița în prima jumătate a secolului XIX _____ 12
Marius Stan: Poezii _____ 5	Aurel Anghel Cu ochii pe Helis _____ 13
Aurel Anghel: Tristețea cuvântului ca stare de grație _____ 6	F.M. Ciocca: Întâlnirea _____ 14
Titi Damian: Umbra neștiutei _____ 8	Șerban Codrin: Drumuri prin Vaterland, țara minunilor __ 15
Marian Ștefan: Eminescu și Creangă în amintirea unor contemporani _____ 9	Gheorghe Dobre: Workshop - Protecția zonelor umede _____ 16

„Să vorbim despre universul meu literar”(I)

(u mare din pag. 1)

crăsănenii fiind în intenția mea o parte care exprimă întregul. Prin urmare, acest studiu este comandat de acest personaj și el este inserat apoi în roman ca studiu realizat de către acest personaj, studiu cu privire la caracterul arhetipal al acestui sat, încât relația dintre document și ficțiune dispăre deoarece eu mărturisesc acum faptul că acest studiu este unul real, însă pentru un cititor el nu este un studiu real, el este un studiu ficțional, care aparține unui personaj. V-am dat acest exemplu ca să vă explic această bucurie a jocului pe care o are un creator atunci când se simte absolut liber și gândește iarăși să probeze această libertate printr-un fapt excepțional de acest gen luând ceva din afară și transformându-l în text, dovadă că lumea este ceea ce rămâne în text și nu ceea ce este natural, pentru că ce este natural este trecător. Zice Marquez: „viața nu este cea pe care ai trăi-o, ci aceea pe care ți-o amintești spre a o povesti.” Sigur, s-a și remarcat acest lucru, undeva în subconștientul meu, și nu numai, probabil că și în conștient, a existat această raportare continuă la Gabriel Garcia Marquez, la „Veacul lui de singurătate”, la așa zisul sat al lui care probabil era lumea, care și el s-a inspirat din satul său natal Ratacataca și l-a impus, l-a universalizat și l-a transformat în lume. Eu, însă, dincolo de această dorință de a universaliza un univers aparent localist, cu aparențe accidentale, dincolo de asta a fost și o miză, hai să-i zicem, deși cuvântul nu mi place, eticistă, aceea de a elimina din hotarele istoriei tot ce ține de „apa neagră” a ticăloșilor lumii, care ar putea fi numit comunism sau altceva. Așa se explică faptul că personajele centrale ale cărții sunt executate într-un capitol numit chiar „Execuția”, și chiar în momentul extincției lor, în momentul în care ei pleacă în altă lume, resimt această plecare ca fiind absolut necesară și ca fiind cu totul justificată. Fiecare din aceste personaje este prins în lumea umbrelor de către soția fiecăruia, de către un principiu feminin, care este continuu născător și aducător de nou și, ca să spun așa, ei dispar împăcați cu faptul că destinul lor a fost unul drept, întrucât ticăloșii lor au fost recunoscute și eliminate. De aceea, fie că mor într-un accident, într-un așa zis accident de automobil, care de fapt este predestinat în cazul unui personaj, fie că moare cufundat în apele lalomitei, până în străfundurile ei unde personajul respectiv ajunge la comorile la care visau toți locuitorii aceluși sat, ei mor în lumina adevărului și dispar cu absolută necesitate. Aici s-a remarcat de către un lector, un critic literar, un accent faulknerian și mărturisesc că, după ce am citit articolul respectiv, i-am dat dreptate, nu m-am gândit, dar Faulkner a fost feblețea mea în tinerețe, la 19 ani, când un an întreg am citit numai Faulkner și probabil că marca destinului și forța lui și o oarecare tezim eticist, dar excepțional surprins și dus la capăt estetic de către Faulkner, este posibil să mă fi influențat în modul meu de a concepe finalul și de a concepe lumea printr-un ochi tragic. De aceea, ca o paranteză, pot să vă spun că și din acest motiv, înainte de 1989, activistului care avea însărcinarea de a-mi smulge 2-3 pagini pentru „Cântarea României”, pe care nu le-am dat niciodată, îi spuneam că nu pot trimite așa ceva,

nu din alt motiv, ci pentru că nu am talent pentru ceea ce se dorea și efectiv eram sincer, era o oarecare ironie, dar eram sincer în sensul că, la insistențele domniei sale, nu am dat nimic și i-am spus doar că toate personajele mele în final mor! Toate personajele mele importante în final dispar sau au o cădere și nu pot să scriu altfel. Bine, despre „Apă neagră” se mai poate vorbi în diferite moduri, așa putea trece însă la „Evelyn”, care este un roman mozaicat în sensul că am vrut să fac altceva, să scriu cu mai puțină înrâncenare tragică și să scriu o carte care să aibă drept miză numai stilul și nimic altceva, așa zisul conținut. Bine, bineînțeles că așa zisul conținut totdeauna există, el nu constă în povești neapărat, ci constă în concretețea semnificațiilor cărții sau poveștii respective. Dar sigur că întrutul afirmativ n-am putut fi, de aceea am construit aici o Slobozie imaginară, care se constituie într-un mecanism letal perfect închis, aproape respirabil și care este înfățișat prin câteva ipostaze, prin câteva personaje, și care toate, observați, se străduiesc, aspiră către altceva, să iasă din mecanism. Mecanismul este aproape violent sugerat în „Blitz premergător” și este de ajuns să citec câteva propoziții din finalul acestei proze cu rol de prefață. Iată: „Pași. Mișcare. Ultimei. Numărați.” Urmează expunerea galeriei de personaje care se vor regăsi în această cărțiică.

- Pe care le citați iarăși în capitolul final.

- Toate aceste personaje, în fondul lor, au o substanță tragică, începând cu baba Sofica, ea a fost și un personaj istoric, miza mea nu este aceasta, ci este pur ficțională și care este prinsă într-un tipar, un tipar al nebuniei lumii, dincolo de nebunia ei, care însă se poate confunda cu tiparul nebuniei lumii însăși, încât în final nici nu știm cine este mai ieșit din minți, Sofica sau lumea însăși. Tor astfel sunt și celelalte personaje, cu specificare că multe proze, dacă nu toate, au și o replică stilistică în raport cu o viziune sau alta a unor autori.

- Mă interesează problema aceasta a limbajului, mai ales în „Evelyn”, frecvent limbajul tinde să devină poematice, tinde să devină consubstanțial, astfel încât întră într-un spațiu între proză și poezie și din punctul acesta de vedere mă interesează ce părere aveți despre modul de a scrie al lui Cărtărescu, care este foarte la modă, fără să amestecăm lucrurile.

- Am să dau un exemplu, iau proza „Drumul”, care se dedică lui Nicolae Breban, și se dedică acestuia nu pentru că așa fi eu prietenul lui Nicolae Breban, deși ne-am întâlnit de câteva ori, inclusiv în Slobozia, ci pentru că N. B. a scris un roman numit „Drumul la zid”. În acest roman există un personaj numit Castor Ionescu, un fel de replică iisusiană, făcut foarte bine de către prozator și care îl mitizează, astfel încât dintr-un personaj istoric devine un personaj mitic, devine un fel de Isus care depășește zidul lumii concrete și intră în mit. Ca replică la această viziune modernistă eu am scris această proză, și acum arăt natura stilistică a unor proze, și căreia i-am spus „Drumul”, și care este din nou o fată, o femeie. Același Dan Silviu Boerescu îmi spunea că am un talent deosebit în zugrăvirea unor personaje feminine, deci este o femeie care întruchiează

la modul absolut caracterul de rotiță dintr-un angrenaj și care nu poate să sară peste umbra ei, adică peste mecanism, adică nu poate să ajungă dincolo de zid, ea nu poate să ajungă decât în zid, adică în moarte. De aceea drumul este acela de la cuvântul cochilie până la cuvântul doctrină. După ce citește semnificația cuvântului doctrină personajul traversează strada într-un mod nepermis, este lovită de o mașină și moare. Acest personaj feminin evoluează citind, încercând să citească o carte, care chipurile ar fi cartea lui Nicolae Breban, ea nu este, dar am scris acest lucru pentru ca să se înțeleagă mai bine ce este o replică la viziunea lui Breban și întrucât era, să zicem, mai autodidactă, dar cu ironia de rigoare, citind un pasaj, voind să redau caracterul schematic cusportul, citind un pasaj din această carte îi rămâne în memorie cuvântul cochilie, pe care nu-l înțelege. Drumul lumii, altfel spus, este drumul de la cochilie la doctrină și în momentul în care se ajunge la doctrină se moare. Doctrina înseamnă ideologie și este un efort, și înseamnă moarte. Iată, ultima frază din textul pe care îl citește este: „Era modul lui, prezent, de a fi. Erau casa lui, locul lui. Era cochilia care îl proteja.” În paranteză fie spus, acest text, care nu este al lui Breban, parodiază modul de a scrie al lui Breban și pare că este al lui Breban. Personajul ia cuvântul cochilie și îi urmărește ramificațiile, iată ce spune ea: „Apoi, fremătând, se ridică și caută în raftul cu cărți. În dicționarul, găsește cuvântul ce nu-i dă pace, îi află înțelesul pe care și-l notează cu creionul pe un caiet de matematică, nescriș: „cochilie, s.f. 1. Înveliș calcaros sau silicos al unor moluște, foraminifere, etc. 2. Tipar metalic folosit la turnarea diferitelor piese de mașini etc.” Și de la acest cuvânt ea pleacă spre alte cuvinte prin ramificațiile respective: molușcă, moluște-foraminifer, foraminifere-protozoar, protozoare-crengătură, încrengături..., până când, între timp se izolează de lume, așa cum face Breban, se izolează de lume, devine perfecționistă, încercând prin urmare, așa cum creau mo dernistii și cum crea Breban, să sară peste umbra ei, să sară peste moarte, să fie iisusiană, să fie dincolo de. Ajunge în final cu lectura, deci cu formarea, la cuvântul doctrină. Citez: „Rămâne cu creionul în aer. Așteaptă ceva. Roade capătul neascuțit al creionului. Apoi, reia decizia: „Doctrină” – 1. sistem filosofic, politic, religios, etc. 2. totalitatea principiilor, a tezelor fundamentale ale unui anumit domeniu.” Mai citește o dată explicația ultimului cuvânt extras din dicționar. Edificată, include cărțile și caietul și se lasă pe speteaza scaunului, vizibil surmenată. Se întinde pe pat. (Așadar este surmenată, deoarece efortul de formare, de ajungere la zid este foarte mare. n.a.) Oțtează. Adorme. Visează ultimul cuvânt, zvârcolindu-se. Apoi: se odihnește o oră; pleacă la antrenamente unde învață o nouă figură de atac; întorcându-se acasă intră cu seninătate în botul unei mașini ce vira normal; nimeni nu înțelege gestul ei; oamenii și viața; ea moare pe loc.” Adică e maximul de perfecționare diabolică pe care omenirea o poate atinge. Maximul de răutate sistematizată pe care lumea o poate degaja și o poate implementa în propria viață. Odată ajunsă aici, lumea suferă de o implozie copleșitoare și cade, lumea în cazul acesta este eroina mea.

(continuare în numărul viitor)

Corupția ialomițeană sperie... America

Ediția newyorkeză a revistei "Blackwood's Edinburg Magazine", volumul LXXXIV, iulie-decembrie 1858, cuprinde un articol despre Principatele Române, intitulat "A Plea for Principalities". Autorii articolului se inspiră dintr-o broșură publicată la Geneva, scrisă de un boier român anonim, apreciat drept "un om de onoare și inteligent, mănât de un patriotism sincer... cu o puternică înclinație spre bine...". În cele aproximativ 15 pagini, ni se oferă un material bogat despre organizarea principatelor, influența rușilor în viața politică și, în special, moravurile clasei politice românești. Personajul cheie al articolului este "corupția românească". În opinia autorilor, cel mai corupt politician este domnitorul, dar nici funcționarii nu sunt mai prejos. Majoritatea funcționarilor români de la acea oră, în proporție de 70 %, era coruptă. "Furtul și escrocheria este regula generală". Dacă un judecător era plătit cu 180 de franci pe lună, iar un prefect cu 300 de franci, se observă că nici unul nu cheltuia mai puțin de 3000 de franci în același interval de timp.

Dovada supremă pentru autorii articolului, în argumentația lor, este cazul prefectului din județul Ialomița, din timpul Războiului Crimeii. În momentul retragerii armatei ruse din Țara Românească, acesta delapidază vistieria județului cu 80000 de franci, pleacă în Rusia, unde este decorat și înobilat, iar la încheierea războiului, se întoarce la București, fără ca cineva să-l deranjeze. Este un fenomen obișnuit pentru acea perioadă. Deși nu am identificat o dovadă întemă a acestei delapidări, numeroase alte documente confirmă că fenomenul este răspândit în epocă. Fanarioții, apoi numeroasele războaie ruso-austro-tomane au provocat mutații semnificative în comportamentul clasei politice românești, în relațiile acesteia cu cetățenii și, în special, cu țărănimea. Țăranul român devine o sursă de bază pentru îmbogățirea mai marilor țării. Metodele exploatareii acestuia sunt diverse și complexe. Același articol american descrie condiția țăranului român și neputința acestuia în fața lăcomiei puternicilor timpului. Cel mai important apărător al moșiilor lor este considerat subprefectul, plătit "pentru libertatea de a-și asupra și ovi țărani. Când țărani își permit marea libertate de a depune o petiție, ei, fără nicio excepție, trebuie să ducă un dar, o pereche de păsări de curte sau chiar un vițel, cât le permite sărăcia. (...) Când caboul este un vițel, subprefectul atrage atenția petiționarului de imposibilitatea de a-l transporta, spunându-i: "Ai grijă de el". Țăranul, surprins de așa un dezinteres, pleacă. Peste un timp, vițelul este vândut sau moare, iar țăranul uită de el. Dar, 2-3 ani mai târziu, i se cere vițelul lăsat în grijă lui și care... trebuie să fi devenit un bou! Protestele sale sunt zadarnice. Țăranul ghinionist trebuie să-și dea [subprefectului] cel mai bun bou al său. Această scenă se repetă de 3-4 ori în fiecare sat și există subprefecți care și-au format, în acest fel, adevărate cirezi de bovine."

Fenomenul, din nefericire, nu a dispărut nici până în zilele de astăzi. Deși luptăm de atâtea timp cu flagelul corupției, se pare că suntem încă departe de eradicarea acestuia, el sperind în continuare Occidentul.

¹ Din nefericire, fondul Prefecturii județului Ialomița din acea perioadă nu s-a păstrat.

Creola Buzu
Vitalie Buzu

ZILELE ORAȘULUI HÂRȘOVA

În perioada 12-16 septembrie, la Hârșova, s-au desfășurat o mulțime de activități culturale-artistice adunate sub genericul „Zilele orașului Hârșova”. Printre ele, miercuri, 12 septembrie, începând cu ora 11,00, la Casa de Cultură a avut loc un eveniment deosebit, o întâlnire a scriitorilor din Dobrogea, Buzău și Ialomița. Ion Roșioru a reușit să modereze o întâlnire

absolut excepțională la care au participat: Titi Damian, Aurel Anghel, Tudor Cicu, Marin Iftim, Șerban Codrin, Alexandru Bulandă, Costel Bunoaica, Gheorghe Dobre, Artur Porumboiu, Costache Tudor, Emil Chiriță, Emilia Dabu, Amelia Stănescu, Sorin Roșca, Iulia Pană, Nicolae Motoc și Ionel Chiriță, aceiași extraordinar primar. (Gh. D.)

TÂRGUL DE PÂINE

Muzeul Național al Agriculturii a participat, în perioada 8-9 septembrie 2007, la cea de-a VII-a ediție a Târgului de pâine, organizat de Primăria Sectorului 2 București și Centrul Cultural „Mihai Eminescu”, în Parcul Național. Manifestarea a reunit peste 40 de firme din domeniul panificației și meșteri populari din toate colțurile țării, inclusiv din Republica Moldova.

MNA a participat cu manifestări complexe, sub genericul **DRUMUL CĂTRE PÂINE: „Povestea țestului”** – expoziție în aer liber, demonstrații de modelat și copt pâine la țest; „**Cununi de seceriș**” – expoziție interactivă (împletit cununi rituale din spice de grâu); **demonstrații practice de treierat-vânturat**, cu unelte și utilaje manuale, însoțite de un bogat material documentar și promoțional.

La deschiderea festivă și la demonstrațiile practice făcute de MNA au fost prezenți președintele Consiliului Județean Ialomița, d-l Silviu Ciupercă, jurnaliști, personalități ale vieții culturale, politice și economice. În cele două zile de Târg standurile MNA au fost vizitate de peste 5.000 de persoane.

Muzeul Național al Agriculturii a primit **DIPLOMA DE EXCELENȚĂ „pentru atenta aplecare asupra valorilor autentice românești, pentru prezența de excepție în cadrul festivalului „Târgul de Pâine”, împreună cu stima și recunoștința noastră”**.

Expoziția de la București a fost susținută material de Primăria Sectorului 2 – DATP și S.C. Sontec S.R.L. Slobozia.

O floare rară (georgiană) printre poeții români: Zaira Samharadze

Georgiană – țară de la poalele Caucazului, creștină încă din 326, însușindu-și astfel numele Sf. Gheorghe; Iviria – după numele care și-l însușește Antim Ivireanul, mitropolit al Țării Românești în timpul lui Constantin Brâncoveanu, având o soartă tragică, ase-mănătoare cu a domnitorului; Gruzia – după numele pe care i-l-au impus sovieticii; Gurgistan, adică "țara ghiaurilor", după cum îi spun turcii. Un pământ, un popor și o istorie înțesate de legende. Una dintre legendele de început spune că Dumnezeu își păstrase pentru sufletul Lui, acest colț de rai, când georgienii, întârziind de la împărțirea lumii, s-au înfățișat cu scuza că au cinsit mai îndelung plăcerile vieții. În nemărginita-i milă, Dumnezeu le-a cedat grădina sa. Interesantă apropierea cu parabola lui Sadoveanu din debutul „Baltagului”, care are în vedere pe munteii moldoveni!

Cam acestea sunt reperele generale pe care le are la dispoziție un roman pentru a putea intra într-un spațiu cultural, încărcat de istorie și mister cumele al Georgiei. Dacă ai șansa să citești romanul lui Cinghiz Aitmatov, „Eșafodul”, descoperi acolo, pe vreo câteva pagini bune, povestită (cântată), o legendă georgiană. „Cei șase și al șaptelea”, ce-și are subiectul în războiul de rezistență al georgienilor împotriva cuceritorilor ruși. De tașamentul condus de viteazul Guram Geohadze, după împotriviri îndârjite, este decimat. Reușiseră să treacă dincolo de râu doar șase și un ce-kist, Sandro, infiltrat în grup cu ordinul de a-l ucide. Conducătorul Guram își adună tovarășii de luptă rămași, le sugerează să-și ia rămas-bun de la pământul georgian. Singura soluție este să se deșpartă și să se împărștie care încotro: în Turcia, în Iran, în șapte direcții diferite. Înainte de despărțire, trebuie să-și ia rămas-bun de la pământul georgian, de la vinul, sarea și pâinea gruzină, cântând.

Cei șapte, în cerc, cântă noaptea întreagă cântecele de despărțire, înălțându-și brațele spre cer, căci „nu e mărură în lume mai presus de viață”. Cu cât se apropia clipa despărțirii, cu atât cântecele curgeau unele după altele, odată cu vinul. Spre dimineață, Sandro se prefăcea că merge să aducă de la marginea pădurii vreacuni pentru foc dar, întorcându-se, îi seceră cu mauserul. În final se omorâ și el. De aici încolo, încep între bărilă pentru cititor: să-l condamne pe Sandro ca trădător sau să-i laude convertirea patriotică? Și pentru el, trădătorul, despărțirea de patrie, adică înstrăinarea, este mai dureroasă decât moartea. Patria a convertit un trădător într-un erou. Trădătorul cekist a fost înge-nun-cheat de patriotul georgian. În legendă accentul nu cade pe această convertire, ci pe modul original în care georgienii își iau un ultim bun-rămas de la patrie, cântând. Tot acolo, Aitmatov notează: „Nu știu să explic de ce, însă e de-a-juns să cânte trei georgieni și simți cum se revarsă sufletul, simți arta, simplă și neobișnuită ca proporții, ca forță și ca înrăurire a spiritului.”

Același impact emoțional l-am resimțit după ce am citit cărțile poetei georgiene de limbă română, Zaira Samharadze, puse la îndemână de o altă mare poetă și prietenă, Passionaria Soicescu. Citindu-le, este imposibil să nu-ți amintești trista dar frumoasă legendă georgiană. Este imposibil să nu iei condeiul în mână și să nu scrii. Citindu-le, descoperi în sufletul a tu care i nostalgialia georgianului plecat departe de țara lui și răvășit de dor. Citindu-le, este imposibil să nu gândești și să nu roști și împreună cu eroul lui Aitmatov: „Nu e cu puțință să duci cu tine patria, poți să duci numai dorul, e aici dacă ai putea să cari patria în spate, ca pe un sac, e a-n-ar prețui nici două parole.”

Prima dintre cărți se intitulează „Povestiri din Georgia” și a apărut la editura IRI, Buc. 2001, în prefața căreia scriitoarea notează cu mare sensibilitate: „Am prins rădăcini în noua mea țară și, zi de zi, ceas de ceas, mă bucur descoperind în jurul meu frumusețile pe care, atunci, în copilărie, mi le închipuisem numai în basme”. Sunt povestiri din Georgia pentru copiii georgieni, pentru copiii români și pentru copiii lumii. O singură încercare de a povesti măcar una din ele, i-ar strica tot farmecul, căci scriitoarea vede, cu ochii, cu mintea și cu inima copilului, mistere pe care numai un copil trăind în lumea lui le poate înțelege: „Frunza”, „Înserarea”, „Oglinda”, „Buradel”,

„Melcul și lăcusta”, „Norulețul năzdrăvan”, etc.

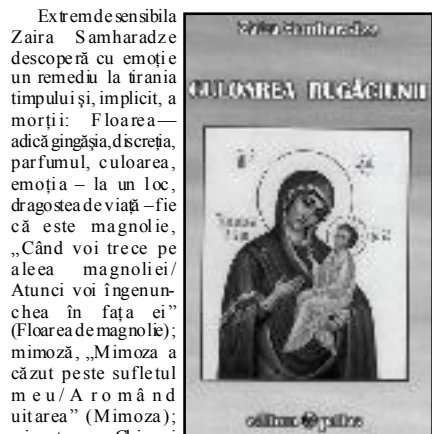
Cea de-a doua este o carte de poezii „Călătoare”, apărută în 2004 și a re-notată pe coperta patru un admirabil portret semnat de Passionaria: „De un suflet georgian, tumultuos și frământat ca istoria și relieful țării sale, trebuie să te apropii, întâi de toate, cu sufletul. Când acel suflet tănjește după soarele urcat deasupra munților, după cei rămași acasă, pentru că iubirea a fost mai puternică și sufletul georgian a ales România, trebuie să te apleci cu dragoste asupra poeziei lui, asupra acelor poeme în care își plâng deopotrivă dorul pentru rădăcinile de departe, dorul pentru florile ce se scutură aici”. Titlul este inspirat, pentru că cititorul călătorește împreună cu poeta în amintiri, în iubire, în emoții, în propriul suflet, dar mai ales în timp. Această temă le domină pe celelalte prin profunzime și vibrație. Pune cap la cap, versuri din aceste poeme, având ca motiv literar Timpul, alcătuiesc un tulburător poem:

„Nu vrea u ca timpul să ucidă zborul”
 „Drumul iubirii tulburătoare / Trebuie dus înainte”
 (Călătoare)
 „Da, eu sunt aceea / Ce veghează tot timpul vieții...
 „Da, eu stau de strajă / La cumpăna iubirii” (De veghe)
 „Căutându-mi în gând copilăria / Aud sunetul pendulei” (Pendula)
 „În trup, chiar și în vine parcă / Se strecoară umbra morții... Atunci s-a sinucis timpul” (Iartă-mă)
 „Trupul mi s-a desprins de timp / Sângele țâșnește în afară / Se bucură sufletul”
 „Auzeam cum secundele pier / Și ne acoperă tăcea” (Mintea)

„Drumul în depărtări mi s-a-necat / Ce-am luat? / Pământul georgian care curge prin mine / Aerul care-l port în chip de suflet” (Copilul care am rămas)
 „Am împărțit timpul totdeauna la doi: / Cu el visele pot zbura / Sepot contopi cu poezia” (Dansul cu lumina)
 „Dușmanul cel mai de temut în să / E timpul care trece prin casa tăcând” (Ca să părăsită)

Cea de-a treia carte, „Culoarea rugăciunii”, a apărută la editura Pallas din Focșani, în 2007, vorbește despre suferința învinși prin poezie și despre timpul biruit de splendoarea florilor. Are o construcție inedită: oaltemanță de esuri pe teme din cele mai diverse și replici poetice, adevărate bijuterii pe tema florilor, toate având ca numitor comun nostalgia locurilor lui, sugerată cu o discreție desăvârșită. Eserurile fremătă de viață și de spirit, dezbăluie chipuri de mari oameni de cultură, georgieni sau români: Preafericitul părinte Ili al II-lea în momentul înăugurării catedralei din Tbilisi, poeta Eteri Samharadze Gigama dze, ucisă de abhazi pentru că nu și-a părăsit pământul natal, sau Besaric Gabasvili, îngropat la Iași în pământ românesc (1791) pe mormântul căruia se află un epitaf tulburător: „Trecătorule, acordă-i iertarea ta!”. Alte esuri surprind imagini din Krolis sau din Tbilisi. Un altul deplânge moarte a mătușii Henriette căreia îi plăcea să afirme: „Poți oferi cuiva o singură garoafă sau un singurtrandafir, dar nu o singură crizantemă”, aducând astfel cel mai frumos omagiu florilor toamnei: „Claponii și So-crate” este o savuroasă poveste cu tălc despre castratul cocoșilor. „Moartea lui Ion” este povestea tragică a unui țărăn român care a murit lovit de trăsnet, încercând să-și salveze vaca. Poate că cel mai frumos portret îl face scriitorului Paul Anghel care „iubea frumosul sub orice înfățișare. Îl descoperea în locuri pe lângă care alții treceau nepăsători”. În alt eseu scriitoarea se entuziasmează și înge-nun-chează la răsăritul soarelui în Trinidad, bijuteria arhitecturii coloniale din Cuba. Două dintre esuri sunt admirabile: „Frica” și „Mușcata”. Primul este pe tema destinului iar al doilea pe tema drumului.

Poeziile care alternează cu aceste esuri sunt adevărate splendori lirice care reiau tema timpului din volumul anterior, sauteme din esurile care le precedă, în formulări aforistice: „Trec anii, nopțile devin lungi, iar timpul m-ajunge din urmă” (Frica); „Dar când zărești un stejar bătrân, știi că în apropiere se află cimitirul” (Mușcata); „Timpul trece pe umă uitări” (Floarea deșertului); „Am trecut pragul / M-am strecurat pe lângă timp” (De primăvară)

Extrem de sensibilă Zaira Samharadze descoperă cu emoție un remediu la ținăria timpului și, implicit, a morții: Floarea – adică gingașă, discreția, parfumul, culoarea, emoția – la un loc, dragostea de viață – fie că este magnolie, „Când voi trece pe alea magnolie / Atunci voi înge-nun-chea în fata ei” (Floarea de magnolie); mimoza, „Mimoza a căzut peste sufletul meu / Aromă nduită” (Mimoza); crizantema, „Chiar și în adăncul deșertului / Crizantemele vor reuși să trăiască / Numai de-ar fi toamnă” (Crizantemele); iedera ca sei, „Î strălăcesc frunzele ca mătasea” (Iedera); freziile, „Mi ascunsesem umbra / În petalele freziilor” (Cântec în alb); trandafirul, „Somnul m-a luat dulce / Să fi fost vina parfumului / Sau a privirii ne stăvilite?” (Lângă trandafir); macii, „Culoarea rugăciunii / Rămâne veșnic / Spre lumină” (Macii); floarea – soareului, despre care se întreabă: „Oare cine cunoaște cu adevărat misterul ei?” (Floarea-soareului: Van Gogh); violetele, „Scănteie: flori mici parcă țâșnesc / Din cercănuț ei albastru / Al nopții” (Violete); jasmینul, „Te mângâie / Te adoarme / În somn vine spre tine / Neprihănitul precum vântul de mireasă” (Jasmin). Un scurt eseu și o poezie vorbesc împreună despre Passiflora, floare a pasiunii, floarea eoaornic, pentru că nu trăiește decât 24 de ore, de spre care poeta notează: „Între mine și ea, există o iubire. Și o poezie.”, apoi „Glasul se sfărâmă de emoție / Și mă preschimbă / În constelație.”

Între atâtea flori apar și doi copaci: Teiul – ale căru rădăcini „luminează în verde” și Bradul – „ascunde tăceri în el” căruia îi deplânge soarta de a muri de Crăciun pentru bucuria de-o clipă a omului. Poate versul cel mai tânguitor din întreg volumul se găsește în poezia „Florile firave”: „Dar florile acelea / Gingașe, firave / Mi-au dat tărâ / Să devin și eu o legendă”. Există în volum un poem intitulat „Drumul”, care merită citat în întregime, întrucât a duna drumurile sufletești ale poetei între țara a doptivă și patria natală, drumul între suferință și izbândă, drumul între naștere și moarte, drumul dintre noaptea și zi, drumul între floare și fluture, drumul dintre om și Dumnezeu, drumul de-o clipă al creatorului între eferențata ființei sale și veșnicia creației:

„M-am îndrăgostit de drumuri,
 De poteci,
 De zborul care traversează oceanul,
 Îmi place să mă îndrept
 Într-o direcție necunoscută,
 Să iau cu mine florile drept fluturi.

La capătul drumului,
 Când o să ajung,
 Vor lumina licuricii,
 Buni de luat în palmă,
 Pentru a-i pune pe cearceaful imaculat,
 Unde umbra morții vrea să danseze.

Am iubit drumurile noaptea
 Cu lună plină,
 Când îmi plăcea să zbor prin timp,
 Cu trenul să ajung spre sunete,
 În bătaia clopotelor,
 Cât ține visul...

Plutesc aici,
 Voi pluti și acolo,
 Nu voi renunța să dau din aripi,
 O, Doamne, și nu mă voi sătura
 Să descopăr drumuri necunoscute.”

Venită din împărăția mult încercatei, misterioasei și eternei Georgii, Zaira Samharadze dăruiește patriei adoptive aceleași lacrimi de gând și aceiași picuri de suflet aduși din patria natală, trecând eterna suferință a dorului prin cristallul poeziei.

Titu Damian,
 Liceul Teoretic „Grigore Moisil” Uzriceni

Marius Stan

O mică arsură nemărginită

Uite acolo pe masă e o fotografie cu un apus de soare

Femeia aceea care nu se vede desigur din cauza luminii femeia aceea mi-a spus într-o zi însoțită cu mulți ani în urmă:

- Am să te aștept până la moarte.

Și eu am râs și i-am strigat:

- Atât de puțin? Atât de puțin?

Despărțirea

În julitura înserării creanga

despărțirea de pasare o repetă
În urma lui, îngerul

Și i-a spus:

-Dă-ne aceste pamânturi cu iarbă
dă-ne măcar verdele crud
al ierbii
ori pădurea
dă-ne nouă pădurea sau mai bine
vuietul acesta de crengi
care ne-a răvășit mințile!

El s-a încruntat puțin, abia văzut
și a zis:

-Nu.

-Hai înțelege și dă-ne zimbrii
sau măcar uruiul stacojiu al turmei
lasă-ne să înghîțim a burul
animalului oprit din fugă
lasă-ne să pipăim greabănul
și mugetul lui depărtat!

El și-a îngustat pentru o clipă ochii
și abia auzita zis:

-Nu.

-Atunci dă-ne măcar cuvintele tale și
oameni care să le înțeleagă
dă-ne săgeți și piepturi în care
să tragem
dă-ne femeia ta
dă-ne copilul tău nenăscut
dă-ne măcar o fărâma din ceea ce
voi numiți libertate
dă-ne puținul care îți-a mai rămas
și are să-ți fie bine
nici nu știi ce bine are să-ți fie!

El a închis pentru totdeauna ochii
și în urma lui un înger
a zis:

-Nu.

Întoarcearea tată lui risipitor

Iată
ușile date de perete
ferestrele deschise larg vântul
fluturând perdelele
iată praful scânteietor
iată pe mele albe
împrăștiate prin cameră
câteva cărți rezemate și cana
cafeaua uscată, prafoaasă
o pulbere fină
un trecut nu prea îndepărtat
scaunul tras de sub masă
sertare deschise
batiste albe împrăștiate pe pat
o cămașă de noapte și
aerul tare al dimineții
fardul, buretele, pensula
pardesiul încovoiat peste
marginea pătuțului de lemn
jucării, șosete mici cu dungă albastră
un ceas de perete ca o fotografie
cearșaful mobil
imagini fără identitate
pe masă un plic deschis
rezemat de acvariu
rânduri scrise în grabă.
cu vintenefirăști, îmbinate greoi
o fotografie de familie
nu te vom uita niciodată
multe obiecte aici
prea multe obiecte în această cameră
aerul tare al dimineții
un tricou subțire pe marginea scaunului
un elefant galben, de plastic
rochii aruncate pe pat cu tot cu umezașe
cartea de telefon rămasă deschisă
un desen stângaci, câteva litere
în acvariu peștii în fometaji
apă statută
penoptieră obiecte din aur
verigheta
nu te vom uita niciodată

Maria Magdalena

Da, recunosc, am râvnit
am râvnit trupul tău de carne
am vrut să îl am
să îl pot tortura
să îmi cerșesc mila
am vrut să îl sfășii cu unghiile
cu pute micii colțai
guriile mele nevorbitoare
și am văzut în fața ochilor acest trup/
însăngerat
abia zvăcnind
scaldat în sudoare pe
lespezile reci ale camerei
rădăcit în deznadejde
frumusețea lui acum devorată
și apoi am văzut ziua în care îl voi spăla
cu apă curată și
îl voi înveli într-o pînză albă
și îi voi săruța rănile
și îl voi duce pe brațe
așa
învelit într-o pînză albă
ca nu cumva să îi fie frig
ca nu cumva să îmi fie drag

ziua aceasta să mai treacă
ziua aceasta și încă una și
sigur am să te uit

Perdeaua de mătase

Și am visat să liciile fremătând în
marginea mlaștinii
noaptea scaldându-se goală
în dogoarea amiezii
timpul rostogolit în iarba
și apoi
pântecul cald al dimineții

Nimic n-am să vă mai spun
voi știți totul
lângă inima singură
s-a strecurat șarpele
rezemarea e
tot ce ne-a mai rămas

În mocirlă, într-o margine de timp
văța
ca un bivol smucește
înpăimîntată privire a ei
sfășie perdea de mătase

Ploaia care tocmai a stat

În durere tatăl își adăncește rănile
Se lasă-n genuchi, în pământ către seară
se lasă
Cu murmur își împart cămășile sale
rudele
Respirația lui a burește oglinzile din casă

N-aveți teamă, le zice, n-aveți grijă de
nesfârșire
Cesurile vor bate în urmă mai clar,
poate mai des
Cea care a trecut e abia ziua de mâine
Ziua de azi nici măcar n-a căpătat înțeles

Între pereți lucrurile sunt tot mai puține,
mai veștede
Înima noastră abia mai are loc să bată
Privirea mi s-a înămolit în rochia ta
albă de nuntă
Aducerea aminte s-ași sfărâmat, e uscată

O mare singurătate în a ceastă urcare
Linștea putrezește înfășurată pe lucruri
Am trăit din toate puterile. Am făcut
copii. Am ridicat o casă.
Tu, în urma mea, încearcă să te bucuri,
să te bu...

Portret de familie

Un cântec străin
o melodie tristă
Un peisaj magnific
decupat din revistă

Acest proiect simplu de viață
deseinat pe hârtie de calc
Un copil sugând fericit
biberonul cu pudră de talc

Draperii albastre abia așteptând
un ordin precis să fie seară
Oameni singuri de care nu ne pasă
făbricături neglijente din carton și din ceară

Nisip pulberat în zadar de un vânt
care nu știe încotro să mai bată
O femeie în capot, un bărbat în papuci
și gândul că tinerețea n-a existat
niciodată

Senzația ratării ocolind ca o vultură
copilul tot mai înalt și mai tăcut
O femeie în trening, un bărbat în halat
și gândul că tot ce se putea face a fost
deja făcut

Datorii care parcă nu se mai termină
vizite lungi înecate în vin și în fard
Copacul din curte transformat în
scândură
pentru acoperișul garajului și mai ales
pentru gard

Acest proiect simplu de viață
deseinat pe trotuar cu creta albastră
Cîntec străin, melodie tristă
maimuldecădragostea noastră

Răspântia

Cineva s-a întors
numele
abia acum are să i se piardă

Lasă-mă, îi spun
lasă-mă să vorbesc

Graba, uitați-vă
graba
sentimentul are să-l rătăcească
Logică oferă o dovadă pentru
gândul care n-a fost înțeles

Ploile au trecut
remușcărilor
ude s-au lipit de plămâni
Tremurul, lasă-mă!
tremurul
Iar am să mint ca să vă spun adevărul

Am trecut de răspântie
drumul acesta
este bun, nu-i așa, este bun!
Am pomit cu pași hotărâți dar în clipa asta
cine dintre noi ar putea să jure?

Un cuvânt greșit
un gest tandru
poarta scâncit în dogoarea cheii
Voi mai trece poate și
voi o să rideti

Lasă-mă
lasă-mă să vorbesc!

TITANIC VALS

O invitație simplă
ca o strângere grăbită de mână
Un gest de maestru
având perfecțiunea unui fals
Atingeri îndepărtate
ca nu cumva să pătrundă
Vreun pas în triunghiul
partiturii de vals

Și apoi spaima că melodia
ar putea să se termine
Sau că seara aceasta
s-ar scufunda în amiază
Versul care se apropie
va rupe măsura:
Visează!
Visează!
Visează!
Visează!

E prea mult ce v-am spus
ca să mai puteți înțelege
V-ați format deja o imagine
care e fracturată gândeți-vă:
Eu împreună cu ea
în această sală de bal
Și între noi, impenetrabilă
amintirea

Dacă v-aș spune că mi-e frică
ați crede iar că vă mint
Un singur pas înainte
și nu mai există scăpare
Valsul e pe sfârșite
încă nu ne-am mișcat
Deja cuvântul "aproape"
înseamnă "în depărtare"

Sunteți sigură, domnișoară
că doriți cu adevărat acest dans?
Sau poate următori
sau întreaga mea viață?

Ea a întins atunci mâna
ca pentru a mă cuprinde
în loc luminat
în loc cu verdeță

Dumitru Pricop:

Tristețea cuvântului ca stare de grație

Am cunoscut la Biblioteca județeană „Vasile Voiculescu” un mare poet trăitor pe „meleagurile mioritice”, în Țara Vrancei. Sosise să oficieze bucuria unui confrate care lansa o carte de Psalmi transfigurată în rondeluri de către poetul buzoian Ion Mitică. A fost invitat la prezidiu, s-a așezat într-o margine a mesei oficiale, directorul Sorin Burlacu i-a dat cuvântul primul.

Se afla acolo și poetul Radu Cârnelci și alte personalități din ȚARA Poeziei.

Dumitru Pricop. Cine să fie acest domn cu masa sporită a corporalității? Am deschis larg microfoanele din trompa lui Eustache și am ascultat un discurs, cam dezlanțat ce-i drept, dar care m-a ținut atent minute în șir.

Vorbea un om, un poet care te mobilizează indiferent de ce spune.

La sfârșit, m-am apropiat de domnia sa, m-am prezentat și am rămas uimit când mi-a spus scurt, cu franchețea bărbatului care nu se pitește după vișin :

-Noi vă cunoaștem, domnule Anghel.

Nu voi dezvolta subiectul. I-am oferit trei cărți, a căutat în geantă și mi-a oferit la rândul său o carte, SCRISORI DIN TEMNIȚA REALITĂȚII.

Mi-am făcut un obicei din a citi imediat o carte a unui confrate pe care o primesc. Dar și din a o scrie, a o comenta. Am citit-o și surpriza a fost mare. Descopeream un mare poet, despre care nu știam absolut nimic. Cățivor mai fi pitiți după uriașul munte al ignoranței mele în privința poeziei contemporane?

Citesc și nu pot adormi, cuvintele lui Dumitru Pricop din această carte se condensează extrem de repede și către dimineață în capul meu se organizează o sintagmă de care nu mai pot scăpa până ce nu o voi scrie :TRISTEȚEA CUVÂNTULUI.

SE ASOCIAZĂ APOI ALTE CUVINTE CA: *măhnire, posomoreață*, duiosie, durere, întristare, jale. Dar și antonimele lor: bucurie, veselie, vioioșie.

Titlul dat de autor este o sintagmă, un text memorabil și remarcabil:SCRISORI DIN TEMNIȚA REALITĂȚII.

După titlu te poți aștepta la citirea unor elegii politice, la refacerea în vocabule a unei perioade care ne-a schilodit generația . Te poți aștepta la orice. Dar cel mai puțin la ce am citit în această remarcabilă carte de poezii aflată la a 3-a ediție.

Transfigurarea tristeții este poate cea mai bătorită cale în poezie. Prin natura sa poetul este trist... sau și trist. Iată câteva sintagme poetice de venite modele de transfigurare a acestui sentiment onenesoc: „ci eu voi fi pământ în singurătate-mi, și de-atunci mai neștiut / spre adânc îl fură/și-l îngropă-n sânu-i mut/veșnica natură, păsărele mii și stele făclii, intra-voi iar sub veghe lor /în jocul elementelor/înmomântat în astă stea/în nopți voi lumina cu ea”. Nu mai citez autorii, acestea fiind exprimări poetice irepetabile ale piscurilor poeziei noastre.

Nu există poet fără tristețe, cum nu există mare fără apă, zi fără noapte sau munte fără măcar o vale.

Am făcut acest mic ocol pentru a ajunge la cartea lui Dumitru Pricop, care transfigurează nu atât tristețea sa ca om și ca poet, ci pe aceea a cuvântului. Aceasta este de altfel și tema acestei foarte frumoase cărți de poezii.

Se pune întrebarea: de ce avem noi nevoie de tristețe? Nevoia de tristețe este înjugată cu viața și mai ales cu moartea. Poetul străbate un drum al receptivității lumii exterioare cu ochii sufletului larg deschiși.

În treapta întâi a cunoașterii, cea senzorială, poetul se bucură de culori, de ritmul lor, de șoapta florii și a iubitei, ia în brațe raza de soare și aleargă cu ea, încalecă un cal și străbate apoi în imagina ținuturi ne cuprinse, pătrunde în tain nopții, începe să numere stele, le mută din loc. Dar câte nu poate să facă un poet în zona realului transfigurat?

Apoi, el trec el a doua treaptă, aceea a reprezentării tuturor acestor realități pe care le re compune în imagini cu ajutorul cuvintelor. Reprezentările sunt la început deformate, haotice, poetul intră în dialog cu sine și cu vocabulele și constată uimit că acestea au viață, viața lor cu bucuria și tristețea ce rezultă din trăire.

Poetul constată că și cuvintele sunt triste. Așa a ajuns Dumitru Pricop să transfigureze tristețea cuvintelor și să scrie un poem, SĂRUTÂNDU-MI UMBRA, pe care îl citez integral:

URC TOT ÎN STELEVISUL JUCÂNDU-MĂ CU ANII

CE-MI ȚES ÎN VÂRSTĂ PISCURI ȘI SĂNII DE ARGINT...INVOC UN FULGER TAINIC PRIN CARE S-AȘEZ UMBRA

ȘI PAȘII ÎN CĂRĂRI CARE NU MINT...

Timpul supune-n trepte granitul și-l așează
Rug amplu spre lăcări rămași în cer statui
Mă rog pios la templul deschis doar la amiază
Și-nțelegând șederea cu alte aripi șiui

Dar pașii mei de nuntă mă cer la altă nuntă
Și trebuie să caut prin fluierul de OS
O dimineață albă în altă galaxie
Ca, sărutându-mi umbra, să pot pieri frumos...

Am început comentarea cu această poezie, care mi se pare de departe una dintre cele mai frumoase pe care le-am citit vreodată și dacă aș fi fost Călinescu, făceam greșea la de a fi selectat pentru Marea Poezie doar acest poem, așa cum a făcut cu Topârcea nu, din care a reținut doar Balada morții.

Găsim în acest poem drumul vieții concentrat într-o clipă de adâncă inspirație, atunci când poetul adună cuvinte triste, le îngemănează spre a exprima starea lor de grație.

Aici nu poetul își caută umbra să o sărute, dacă ar face-o la modul senzorial ar fi abulic. Aici e umbra imaginii cuvântului trist care redescoperă pașii de nuntă care

„Mă cere la o altă nuntă”.

Dumitru Pricop ia în spatele său putemic cuvântul și-l plimbă prin galaxii ”într-o dimineață albă”, nu înainte de a-l înveseli la plecarea în lunga călătorie care este moartea, căutând dimineața albă în fluierul de os. Știm noi de unde devina o sintagmă celebră ”fluieraș de os/ mult zice duios”.

Uns cu toate alifile poeziei, cunoscător de mituri și mari întâmplări, poetul se roagă ”în Templul deschis doar la amiază”, granitul este supus puterii transformatoare a focului. Cuvântul Fenix este indus ca ardere, arderea este transfigurarea trăirii, trăirea e tristețe, cuvântul e trist prin separare de context. Iată arta lui Dumitru Pricop supusă alchimiei desfigurării de către cel care vrea să scrie critică. Dar eu nu fac așa ceva, eu exprim bucuria lecturii unui mare poet. Descompunerea ca analiză e doar un demers .

În iarbă și stele, iarba românească este suită-n în galaxii, poetul sărută”mătasea verbului înalt”.

Cuvântul ia dimensiune, ne amintim celebra sintagmă din „Floare abstră”: „ca un stâlpeu stau în lună”, într-un fel, nimic nou, doar felul în care cuvântul ca fiind a ascultă de stăpân, poetul care-l alege și-l pune în rând cu altele.

Partea a doua din „Iarbă și stele” este o poezie de o frumusețe aparte:

”Măine, ca și sfinții, voi ajunge Țară
mi-or călca nepoții nopțile de gri
când pe fluturi luna, dânduind fecioră
va lăsa deschise porțile spre rai.”

Dacă Dumnezeu va avea în vedere nu numai păcatele poetului Dumitru Pricop, pe care l-am auzit mărturisindu-se, și va ține cont și de dragostea lui de Cuvânt, prima creație a lui Dumnezeu , sigur va găsi porțile raiului deschise.

Nu se poate ca marele Creator să nu iubească pe cei care repetă gestul în cuvinte atât de frumoase.

Scriu toate acestea cu bucurie. Am citit în ochii lui Dumitru Pricop o bucurie de viață, o dorință de a cunoaște oameni noi, o profunzime a dragostei de semeni pe care o exprimă și în poezia sa.

Cum perfecțiunea este pe cale de a fi perfectă și nu încă departe de a atinge acest orizont, poezia lui Dumitru Pricop este o poezie tristă. Dar pe noi nu ne interesează tristețea, avem și noi cantități de tristețe, ne interesează motivele ei și mai ales felul în care este transfigurată.

Iată ce spune despre cei care iubesc vinul ca să o astupe:

„Tertai năravul celor beți
Puneai Apocalipsă pe chitară
Și cu golani ăștia de poezi
Te-ai fi pierdut ocaș și pierde vară

Nu mă ierta! nu știu să mai mă rog
Decât la săni i târfelor frumoase
Chiar dacă viața am s-o las zălog
Acestor vierni ce-i simt, de viu în oase.”

Sunt deja prin terorii străine, D.P. călătorește mult. Reverberații eseniene, reverberații din Villon, din Regii Blestemați, ”din ce mai știu după ce a uitat tot”, cum defini a cineva conceptul de cultură.

Este un poet citit, peste care s-a dărmătat măcar o bibliotecă, s-a apucat să iasă de sub cărți, a stat acolo mult, fiecare carte era plină de cuvinte și acest fapt se simte în fiecare vers.

Motivele tristeții cuvântului sunt numeroase.

Stăpânul lor nu e un om cuminte și nici comod în comportamentul cu ele. Le caută, le prinde, le duce la un șpriț, le dă să guste un vin de-al casei, le îmbată, le amețește, le duce la femeie, le readuce, le chinuie, dar le și îmblânzește ca să le piară pofta de tristețe. Uneori le îmbolnăvește de propria-îpatimă:

„Mai mult ca niciodată îmi tâlmăcesc ființa.
Ca mâine plopii umezi mă vor citi sărac...
Nici un călău din lume nu-mi va dicta sentința
Căci mi-a fost scris să tremur ,să sufăr și să tac ...

Dar dacă-nghite gura cuvintele bolnave
Trist cimitir de țară în dreptul nimănui
Acolo-joc mai tulbur a cordurile grave
Ale căderii noastre în găurile șiui”

De unde această infinită tristețe? Ce sunt acesteangoase metafizice? Ce întâmplări din jur îl aduc la această stare?

Găsim răspunsurile chiar în această carte.

Angoasa este neliniște,tulburare, îngrijorare, adesea patologică. N-ar fi cazul la un om iubitor de viață și de darurile ei, dar în planul rostirii poetice acela care suferă e cuvântul. Cuvintele poetului vrâncean sunt tristeți de vocabule, cum citeam de curând un comentariu interesant despre Bacovia, aspirând la tronul cel mai înalt al exprimării poetice fără să fi fost un om neapărat trist și dezaxat. Trăirile emoționale ale cuvintelor lui Dumitru Pricop compun tristețea și nu stilul de viață al autorului care aprecia pe bună dreptate un pahar de vin de Buzău ca fiind foarte bun ,dar incomparabil cu cel de acasă. Deocamdată, poetul ne-a arătat chipul său de om și de poet și ne-a înnobilit cu o carte de excepție, pe care am îndrăgit-o cu justificat temei.

Aș putea scrie o carte despre poezia lui Dumitru Pricop , mă opresc aici și consemnez că în orizontul cunoașterii mele a mai intrat o carte, SCRISORI DIN TEMNIȚA REALITĂȚII. Numai explicarea metaforei din titlu ar prileji scrierea unui amplu comentariu.

Aurel Anghel

ION CIORANU

Aproape cântec

Părinților mei,
Costea și Alexandrina

să fiu al pustiei
în somnul fierbinte pleacă
arhanghelul cu vremea sa
se umple de sine
de came și sânge
și începe neverosimil
numărătoarea inversă hipnotică
la marginile flautului
plouă ca pentru o moarte
plouă ca pentru o zi

scrisoare

înțelegi ceea ce vrei
dintr-o seară roșie reconfortantă
vrei ceea ce nu înțelegi
preocupată să rezolvi
o ecuație cu un singur adevăr
mergi glacială
până în lumina superfluă
de la etajul șapte
privirea ta ca o monedă etruscă
la primul răsănit
cu certitudine vei vinde
negustorului de aer
albastrul ochilor mei

Laudă zilei

nimic mai insidios
să înlocuiești un adevăr
cu o frază de Hegel
în lauda zilei
miresme sălbatice răzvrătesc
fericirile sihastrului

o femeie zâmbește
înăuntru aburește o moarte
preocupată de altceva

Străinul tulbură ierburile

nu mai invoc
deși străinul tulbură ierburile
lucrarea temeinică a frigului
în oasele morții
capătă sensuri alegorice

dar când era să ies
din cerc
mă întâmpină străinul
ce măsură drumul
cu genunchii

COSTEL BUNOAICA

contemplație

pe umenii goi
herghelia văzduhului
și tandrețea
lustruind cu toate poftele deodată
mirarea din care
de-abia plecaseși

vinovat de trădare

vinovat de trădare
ochiul
te închipuie
în că o dată
întocmai cum ești

Dineu

pe masa obosită
gâtul de lebdă
și cuțitul cu care maharajahul
își desfăta poftele

cutia cu solzi de sirenă
așteptând atingerea mirifică a tangoului
și tu pasăre albă
renegând întâmplarea unei noi izbăviri

iluzie

3

poate nepăsarea
cu umbra prostituată pe gard
poate sărutul pătat de atâta strigare
ori poate visul ca o dimineață diestră

o, doamne,
în lăuntru meu
noaptea cădea ca o lehză nepricepută
frângându-și picioarele

obsesia ultimului eu

o vară fierbinte ne paște iubito
nici verde prea mult
nici roz de ajuns
atât cât să încapă în pauza
dintre două vocale aiurite de somn

o vară înaltă a ultimului eu
orbecăie obsesiv pe la porți

**vino și paște-mă cu toți anii
deodată**

vino și paște-mă cu toți anii deodată
cu toate iernile mă-nvinovățește
tu vino...,
vino și mă înzăpezește incredibil

lângă umbra care nu pierde
în depărtând-o
tu și cu mine
amânați balul tristeții care sunt eu

**DE-A RÂSU' –
PLÂNSU'**

VASILE PANĂ

I) Toți ai familiei stau
răsturnați pe canapele. Cu
ambele mâini fiecare-și
basculează în gură floricele de
porumb. Gușați, obezi și cu chipurile congestionate
bagă-n neștire în ei ! Simțunilor le sunt malaxate,
încât cu greu ar mai putea fi scoși din transa în care
au căzut !

Jos, pe covorul din fața lor, câinele de companie
Boby, dă o reprezentare de sexualitate canină cu
cățelușa gonflabilă Mery!

Senzori ascunși în trupu-i de plastic trimite
masculului mirosuri asemănătoare cu a glandelor
naturale ! Nimeni și nimic nu-l poate convinge pe
Boby că iubita lui nu este în călduri. Această
descoperire a provocat o adevărată revoluție în
industria jucăriilor.

Cercetările de laborator vor scoate la lumină noi
și mari posibilități de extază și fericire pentru lumea
canină, precum și pentru ce-i care îi privesc.

II) Zi toridă de vară ! Arșița cumplită usucă și
înroșește totul în jur. Frunzele pomilor au gust de
cenuse. Apa din fântâni a secat ! Oamenii și
animalele se comportă într-un mod foarte ciudat.

Raportul dintre minte și mișcare a dispărut. Totul
se desfășura după un scenariu aleatoriu.

Edilul comunei convoacă în ședință toți factorii
de răspundere locali. Problema cea mai arzătoare
este apa de băut. În toiul dezbaterilor, o bătrână a
comunei se află în fața ușii întredeschise a sălii de
ședințe. Mângâiată de aerul condiționat, își șterge
sudoarea cu șorțul negru potrivit vârstei sale și zice
mai mult pentru sine : " *Domnule Primar, în fântâna
din curtea casei noastre a apărut petrol !* " Edilul
comunei, având pe ordinea de zi tocmai această
problemă, răspunde foarte prompt : " *Poți s-o bei,
bunico ! Abia numai faci gălci !* "

Râsul al eșilor cutremura primăria ! Își dau din
mână în mână cofeul îmbrumcat cu apa rece scoasă
din frigider, gâfâind de importanță și efortul făcut.

III) Dau șoferului banii și aștept biletul. Mi se
atrage atenția că încă de ieri s-a scumpit transportul
cu încă două mii de lei. Mai adaug o bancnotă de
aceeași valoare și aștept restul. Primesc biletul
însoțit de patru bomboane ! Întreb dacă nu cumva
este vreo glumă, la care mi se răspunde : " *Aceste
bomboane reprezintă restul ce vi-l datorez. Din lipsă
de monedă divizionară, sunt nevoit să folosesc
metoda trocului.* "

Ocup un loc cât mai retras, monitorizând cu
privirea chipurile celorlalți călători. Greu de a le
ghici gândurile. Toți , într-o răzbunare unică,
malaxau în cavitații bucale " restul " primit. Cu
mare efort o bătrânică urcă scările microbuzului.
Cuminte, cu chipul delimitat într-o basma neagră –
asemănătoare cu culoarea ochilor săi - dă în mâna
întinsă a șoferului șase bomboane. " *Ia-le, maică,
că le-am primit tot de la tine ! Și, te rog, să-mi dai
bilet în schimbul lor !* " Ummează un spectacol în
toată regula ! Râsete pe înfundate. Maxilarele, alicite
cu bomboane, nu mai permiteau călătorilor să-și
exteriorizeze trăirile. Proteze dentare, izgonite din
lăcașurilor lor, galopau în cășurilor palmelor,
creând un spectacol suprarrealist.

TITI DAMIAN

UMBRA NEȘTIUTEI

(urmare din numărul trecut)

O tăcere solemnă, de început de lume domnea asupra în tinderilor de zăpadă. În depărtare, de jur împrejur, un brâu albăstriu de pădure, crescut parcă atunci din zăpadă, înconjură văile, iar cenul sinului deasupra, ca un uriaș pahar de cleștar, acoperea vârfulurile munților și dealuri lor dimprejur. Schiunile, însuflețite parcă și ele de gândurile mele, aluneau supuse, striveau pulberea fină a zăpezii, lăsând în urmă două urme paralele, fiecare cu câte o dungă pe mijloc. Învățasem să stau relativ relaxat pe schiuri, plimbam înainte și înapoi, pe lângă corp, cu eleganța noilor schiori, bețele cu care rareori mai atingeam pământul. Uneori lunecarea era așa de lină, încât uitam să mai împing, punându-le sub braț, la subsuoară. Eram singur cu gândurile și cu visurile mele, cred că mi le spuneam cu voce tare. Mă abandonasem cu totul lor, în timp ce biruiam întinderile, supunându-le cu îndârjirea omului ce vrea să se desprindă de tot ce-l strânge ca-ntr-o chingă, să fie numai el singur. Apăream și de spăream după dâmburi, le ocoleam sau le urcam din inerție. Atât de concentrat eram, încât nu-mi dădeam seama că niște mâini reci parcă îmi acoperă ochii pe la spate și o răsuflare fierbinte îmi trece din spate ceafă spre obrazii îmbujorați de efort. O lumină îmi apărea sub pleoape, apoi, din lumină, un obraz rotund de față, cu păr castaniu închis, ușor ondulat, cu o șuviță rebelă ce tot cădea peste frunte, obligându-l să se tot ridice, și niște ochi triști, migdalați ce mă priveau tăcuți, așteptându-mă. Buzele ar fi vrut să rostească ceva a reproș. Fii-nța mea era toată smulsă din temporal. Simțeam broboane de sudoare fierbinte pe tot corpul. Prelungii nedefinite clipă în tălmăchiri și încercam să o recunosc. Lunecam pe schiuri parcă legat la ochi, totuși nu mă împiedicam de nimic, lunecam, lunecam... Apoi mâinile acelea reci și transparente se desprindeau de pe ochi. Aveam senzația că alerga lângă mine pe niște schiuri ușoare. Apărea înaintea mea peste un dâmb, plutea o clipă în aer, atingea zăpada cu o ușoară izbitoră. Mă atrăgea într-o întrecere care, la început, mă făcuse să am ezitanți, apoi am prins curaj, simțeam că pot să ajung din urmă, ba chiar că pot să o întrec. Curând, întrecerea s-a transformat într-un joc din care nu mai puteam să ies, chiar dacă aș fi vrut. Încercam să ajung din urmă. Cu cât făceam efortul să o întrec, cu atât luneca mai iute și-și întorcea capul spre mine înapoi, când chemându-mă, când provocându-mă. Apărea înaintea mea pe un vârf de pantă iar, când ajungeam acolo, disperat și obosit, dispărea după celălalt vârf într-o altă joacă, fără sfârșit. Deodată, în liniștea de cleștar dintre dealuri, glasul ei îmi răscălește adevăratul ființei răsună ca o chemare tristă ca un reproș, ca o adiere coborâtă din spatele munții din jur, de departe, plângându-și într-un cântec disperarea: „Dacă nu ești lângă mine / Stelele de ce răsăr? / Parcă mi-e necaz că luna / Stă aprinsă în zadar...” Cum de mi s-a înșurubat în mine această melodie împreună cu versurile ei, niciodată și nici acum nu-mi pot explica! Pur și simplu, a venit așa, din senin! Uneori reușeam să o întrec și întorceam capul pentru o clipă, să văd dacă mă mai urmează. Simțeam o strângere cumplită de inimă la gândul că s-ar putea să dispară și, o dată cu ea, și această imensă fericire pe care o trăiam. Îmi venea să o strig să-i dau un nume. Tonia, îmi

veni instantaneu în minte, și chiar o strigam înăuntrul ființei mele, un strigăt disperat. Nu mai simțeam aerul rece, nu-mi mai simțeam obrazii, nu știu dacă mai răsuflam. Eram atât de concentrat, trăiam o așa stare de beție, încât simțeam că suntem numai noi doi în acest colț de liniște eternă... O prieam cum se depărtează, cum reapare după un dâmb, cum dispăre, cum se întoarce spre mine, de parcă ar vrea să mă îmbrățișeze, cum mă ocolește într-un scurt viraj, provocându-mă să o prind din urmă. La un moment dat, schia atât de repede, de parcă voi să se desprindă de pământ și chiar s-a desprins... N-am mai putut să o ajung. Am ajuns cu greu într-un vârf de pantă. N-am mai zărit-o. Atunci, am pornit și eu cântecul care se avânta spre undulările nesfârșite dintre munți ca o mlađiere neobișnuită. Apoi am strigat-o din toată ființa mea, să mă audă, de unde o fi. Am auzit cum numele ei pleacă din mine, o ia pe sub Capul Piscului, face un ocol spre văi, apoi se întoarce rotocol pe lângă pădure, zăbovește un timp căutându-o, apoi face spirală după spirală, ca să se îmbrăștie în cele patru zări, să se înconvoaie peste dealurile și munții din jur și să se coboare năvalnic spre câmpia misterioasă a Bărăganului. Să se oprească la o poartă, să se transforme într-o șoaptă, care să-i cânte cântecul meu, să-i fie chemare câmpiei adormite...

M-am oprit, într-un târziu, într-o vale, disperat, obosit și înfrânt. Soarele, ce mă urmărea în arcul lui de cerc pe deasupra pădurilor, proiecta vârfulurile copacilor și ale munților dimprejur peste toată întinderea, învăluindu-o cu ultimele palări ale apusului său. Mi se făcuse frig și frică. De-abia acum începeam să realizez că umbrele întuneri cu lui înceuseră să se lase peste pădurile de fagi dimprejur, în negrind depărtările. Eram un punct în acea imensitate de zăpadă. Aveam mult de mers și mult de urcat până la sat, cu schiurile în spate, cu picioarele umede și cu genunchii înghețați, cu sufletul zdrențuit de chemări și cu trupul trudit de căutări. Căutam o eliberare și obțineam o încăușare. Trebuia să ajung acasă, altfel mă adăleam cu fiarele pădurii. Am auzit departe în Pădurea Samarului un lup singularic urlând, chemându-și haita. Urcam cu schiurile în spate înconvoiat și frânt, mă sprijineam în bețe, mă uitam din când în când în urmă, dar picioarele parcă mă trăgeau înapoi, iar urletul era tot mai tare în urma mea, semn că se apropia. Când am ajuns aproape de sat, mi se părea că în umbrele întunericului se mișcau și săltau alte umbre. Căinii din sat înceuseră să schiaune și să scâncească în lanțuri, apoi să urle, să latre disperati pe la porți. N-am mai cerut mâncare. Am reușit să mă dezbrac. Un frîg mă pătrunsese și fiori reci treceau prin mine. „Se zguduie apatul cu tine de rău ce-ți era!” mi-a spus mai târziu mama. „N-am avut la îndemână decât un piramidon!” Rosteai din când în când numele unei fete: Sonia, Tonia, nu înțelegeam cum îi ziceai. Uneori, în fierbințeala aia mare, încercai să cânti ceva cu stelele, cu luna, cu lacul. De-abia după două zile îți-ai revenit”. De atunci, n-am mai pus picioarele pe schiuri. Nu știu ce s-au făcut. Le-am urât. S-a strâns atât a suferință în mine, încercam să adorm, să o narcotizez într-un vis. Mult timp n-am putut deschide ochii fără să o văd. O căutam oriunde erau femeii, convins fiind că trebuie să apară. De multe ori o simțeam alături de mine, aproape mă atingea cu cotul. Alerga spre mine ca o melodie, ca o cascădă, ca o vâlvație. Atunci îmi simțeam sufletul ușor, îi șopteam să rămână, știind că nu mă aude decât sufletul vântului prieten, care-i va trimite fo

sufletului meu de adolescent. „Te iubesc mult, cu mult înainte să te cunosc. Te aștept răbdător și tu vei veni, pentru că știi că te aștept!” Mă lăsam apoi abandonat în brațele visării și tresăream la fiecare foșnet de vânt, la fiecare foșnet de frunze, la fiecare șoaptă feminină din preajmă. Lacrimi le-mi picurau atunci, în mine, ca o ploaie caldă, ca o mângâiere...

- Un alt braț al destinului stă mereu prin preajma ta. Te mângâie, te ocrotăște, te ajută să treci o apă, să treci un pârleaz, să treci un hop în viață, te ajută să urci treptele succesului, ale fericirii, te face să te simți înăuntrul lumii. Ajungi sus și ai vrea și mai sus. Ajungi și mai sus și constăți că acolo, odată ajuns, ești dezamăgit, că nu mai ai unde să urci, că trebuie să cobori, nu poți sta o veșnicie pe creastă. Aerul este tare acolo, vezi până departe, uiți să-ți mai tragi respirația...

- Ai dreptate, nici acolo nu stă cuminte, îți răscolește profunzi mile unor întâmplări aparent uitate. Le readuce la suprafață, începe să le facă vâlurile, ca și cum ai arunca o pietricică în apă, nu ca să le tulburi, ci ca să se joci, în cerulețe mai dese, mai mari, până ajung la mal, mai rare, mai fine, apoi se sparg cu un clipocit ca al mării ce se atinge, obosită, dimineață, după o noapte de zbucium de mal, plimbându-și nisipul, apoi îngropându-l în străfunduri, într-o joacă necurmată. Bagi piciorul în apa rece și proaspătă, ceva te înfiorează, și se ridică un fluid prin tot corpul, îl simți în tălpi, în călcăie, apoi zvăcnește în sus, prin vene, răspândindu-se în tot corpul, marcându-și prezența doar prin pielea găină ce devine vizibilă.

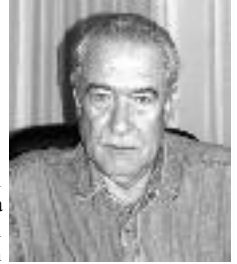
- Căutam să țin lângă mine acest braț protector al destinului. Băjbăiam orbește după el atunci când simțeam că-l pierd. Nu mă îngrijoram, știam că trebuie să fie pe aproape. Odată aproape că l-am pipăit. Completam lichidul din bateria mașinii și mi s-a pănut că l-am pus prea plin, ceea ce făcea ca să dea pe de lături la un viraj sau la o manevră mai brutală a mașinii. Am luat un furtunăș, decis să-l trag din alveolele umplute și chiar am fost pe punctul să încep să trag ușor din celălalt capăt în gură pentru a le goli puțin în câte puțin. N-am apucat să-l introduc, eram pe punctul de a începe să trag lichidul cu gura și ceva m-a zgâlțâit din spate spre centrul bucurii. Bateria avea în ea acid sulfuric...

Sau, copil fiind, pe vremea culesului cireșelor, m-am cocoțat într-un cireș bătrân, cu cireșe negre, mari, amărui și pietroase. Adunam și mâncam cu o poftă grozavă, clădănie după clădărie, îmi tot apăreau în față precum buchețelele, mă întindeam într-o parte și în alta, utând de mine, de pe o creangă pe alta, ținând coșul cu o mână, iar cu cealaltă mă agățam de crengile mai apropiate, mereu mai sus, spre vârful lor, unde erau cele mai bune, mai multe și mai coapte. Îmi țineam echilibrul pe o creangă destul de groasă, deplasându-mă din spate trunchi spre vârful ei, ținându-mă de alta de deasupra, paralelă, cam la înălțimea mea. Culegând și preocupat să umplu mai repede coșul, încântat de bogăția buchețelor de cireșe, erau câte șapte-opt într-un buchet, nu mi-am dat seama că mă desprinsesem cu mâinile de creanga de sus și rămăsesem în picioare, în echilibru, doar pe creanga de jos. De creanga de sus nu mă mai puteam ține căci, cea de sub mine se lăsase sub greutatea mea; să merg pe creanga mea, înapoi spre trunchi nici atât, căci erau câțiva metri până la trunchi, iar de sărit, era prea înalt. Începusem să mă neliniștesc, obosisem, mâinile îmi tremurau, picioarele nu mă mai ascultau, simțeam o fierbințeală în tot corpul, broboane de sudoare coborau pe fața mea, o vâjăială mi se instalase în urechi, teama mi se transformase în spaimă, nu mai puteam judeca, priinile îmi alunecaseră printre crengi.

(continuare în numărul viitor)

EMINESCU ȘI CREANGĂ ÎN AMINTIREA UNOR CONTEMPORANI

MARIAN ȘTEFAN

G. T. Kirileanu povestește într-un articol publicat în 1899, în revista Șezătoarea, cum tinerii junimiști A.C. Cuza și N.A. Bogdan l-au rugat într-o zi pe Ion Creangă să facă o fotografie „la minut” împreună cu el. Creangă a acceptat, iar cei doi s-au așezat de o parte și de alta a marelui povestitor. „Voi păstra această fotografie ca pe o icoană”, a spus emoționat N.A. Bogdan, la care Creangă a replicat: „Bine faci, s-o păstrezi ca pe icoana răstignirii lui Hristos!”

Întâmplarea mi se pare semnificativă pentru multe din stările comportamentale ale lui A.C. Cuza (1857-1947), una dintre cele mai controversate și contestate personalități ale vieții cultural-politice românești de la sfârșitul secolului al XIX-lea și din prima jumătate a celui trecut. Cum rezultă limpede și din jurnalul său (inedit, cu excepția unor fragmente publicate de noi în 1995 în revista Magazin istoric și CNM (Curier Național Magazin), de-a lungul vieții sale s-a străduit să se impună atenției publice prin gesturi și atitudini care să-i modeleze o imagine favorabilă, nu întotdeauna însă în concordanță cu propriile-i fapte. De aici și preocuparea sa de a-și atașa numele unor personalități marcante ale epocii, a căror companie a căutat-o cu insistență. Soarta a fost darnică cu el și nu-i putem reproșa că a fost contemporan și i-a cunoscut pe T. Maiorescu, M. Eminescu, Ion Creangă, M. Kogălniceanu, A.D. Xenopol, Al. Vlahuță și mulți alții. Precizăm doar că relația pe care a avut-o cu toți aceștia nu a avut nici dimensiunea și nici calitatea pe care i le atribuie.

Să mai spunem doar că documentul memorialistic la care facem referire nu este un jurnal propriu-zis, ci un amestec de jurnal și amintiri – proprii sau ale altora – de reală valoare documentar-istorică. Ne-am oprit asupra a două fragmente, primul referindu-se la Mihai Eminescu, cel de al doilea la Ion Creangă. Ambele texte au fost redactate sub impresia dispariției celor doi mari scriitori.

Înainte de a reproduce textele, precizăm că explicațiile cuprinse între paranteze drepte ne aparțin.

„18 octombrie 1889... Sunt acum vreo doi-trei ani, pe când Eminescu ședea la Botoșani la sorăsa, după ce ieșise din spitalul de alienați de la Neamț; am primit noi două depeșe una după alta de la Enriete, care făcea apel să vie unul din noi numaidecât, căci Mihai use afla foarte greu bolnav. Am plecat imediat la Botoșani împreună cu Miron Pompiliu și ajungând la 12 de noapte ne-am dus direct acasă la Eminescu. Enriete n-a putut să ne priimească decât după vreo jumătate de oră, până când și-a pus bandajele fără care nu putea să se ție pe picioare. Eminescu, de vreo zece zile, se afla într-o stare de prostație completă. Nu vorbea, nu mânca și se părea chiar că nici nu aude nici nu vede. Având niște răni, cu caractere sililicite, la amândouă picioarele și care-l supărau foarte mult, un doctor din Botoșani se însărcinase să le închidă, după care, medicamentarea fiind prea energică sau nepotrivită, Eminescu ajunsese în starea în care l-am găsit. A doua zi ne-am dus să-l vedem și l-am găsit ca și de cu seară. Nu ne-a vorbit și nu a dat nici un semn că ne-ar cunoaște, deși îi eram prieteni. Arătându-ne însă Enriete niște poezii de ale lui, pe care le-am

copiat, m-am dus în cealaltă odaie unde am început a-iceti *Kamadeva*, pe care atunci o luasem. Auzindu-mă cetind, fața lui de înșenina puțin, ai fi zis că se silește a-și aduce aminte de niște lucruri pe care odinioară le mai auzise undeva, dar aceasta nu dură decât câteva minute, apoi iarăși căzu în apatie de mai înainte. Enriete mi-a povestit suferințele lor, mizeria care o duc fără mijloace altele decât acelea pe care île trimis prietenii, apoi năstăgia lui Mihai la boală, suferind fără ca să voiască niciodată să umeze un tratament regulat și necăjind-o și pe dansa, paraitică, astfel că dacă strigă noaptea, ea e silită să se târâie în brânci până la patul lui, deoarece nu are vreme atunci să-și pună bandajele și nici nu poate merge fără dănsule. Biat a fată plângea. I-am făgăduit că vom face tot ce va fi cu putință.

Din manuscrisele ce le-am avut atunci în mână, scrise pe o hârtie din cele mai proaste cu creionul, astfel că abia se mai cunoșteau strofele, după cum a fost obiceiul lui Eminescu, am copiat trei poezii pe care le-am trimis lui Iacob Negruzzi, pentru *Convorbiri [literare]*. Una din acestea – *Kamadeva* – s-a publicat, iar în privința celorlalte mi-a răspuns Negruzzi că una nu poate fi de Eminescu, ci de Veronica Micle, după cum m-am putut convinge mai apoi. Acestea sunt strofele următoare: „Odată te-am văzut/ Și-am stat încremenit/ Și crudă a fost durerea/ Cu care te-am iubit// Te văd a doua oară/ Și glasul tău l-am ascult/ Și ți-u numai atâta/ Că te-am iubit prea mult“. A doua poezie pe care Negruzzi nu a găsit-o vrednică de a fi publicată este următoarea, pe care o transcriu cu înșeși corecturile poetului. Această poezie este adresată unei doamne din Botoșani, cu numele Elena, pe care o îndrăgostise Eminescu în mod platonice: „Eu te iubesc a mea Irenă/ În a mea inimă te creșc/ Tu suflet gingaș de sirenă/ Cu al tău zâmbet înțeresc// Îmi place-a feței tale jele/ Plăcutese zilele acele/ Când te întâmpin ochii mei/ O tu femeie între stele/ O mândră stea între femei// Ades în noaptea de tăcere (chipul tău bălai)/ Mi-apare capul de copil/ Frumos și plin de mângâiere/ Cu flori ca luna lui april (Și înflorit ca luna mai)// O vino iar fermecătoare/ Al vieții mele scump odor/ Ca s-aud gura ta de floare/ Și la genunchii tăi să mor“

Pe alt manuscris am găsit, lângă poezia de mai la vale, următoarele rime scrise de dânsul: „orbită, escită, ezită, profită, elită, imită, invită, evită“. Apoi, alături: „pare, place, dure, cade, pute“. Se știe că Eminescu lucra cu multă îngrijire, având și un dicționar de rime pe care și-l făcuse singur. Astfel, la strofa dintâi a poeziei de mai sus, iată ce se află în manuscris, mai sus: „Eu te iubesc a mea Irenă (dulce Elenă), (cu foc), (adânc)/ Tu suflet dulce de sirenă“.

Pe lângă acestea am mai găsit și următoarele versuri, în fragment: „Din sfere ajunse/ De-al stelelor mers/ Un cântecpătunde/ Întreg-univers/ Din chaos ferice/ Cărâni se aștem/ Și nime nu-ntreabă/ De ce-am apărê/ Mișcându-ne-n grabă/ La ce? La ce?“

Întâi actul pasajului consacrat lui Ion Creangă:

2 ianuarie 1890. Astăzi a fost îngropat unul din prietenii noștri cei mai talentați și veseli. Ion Creangă sau moș Ion Creangă sau „Popa Smântână“ din *Electoral* de lui Iacob Negruzzi a fost la început unul dintre dușmanii cei mai aprigi ai Junimii. Pe atunci era diacon. Sfârșindu-se însă cu mitropolitul, se mânie și el pe biserică și lepădă potcapul, iar mai apoi urmând cursurile lui Maiorescu, care pe atunci

se întorsese din străinătate și începuse a aduna în jurul său inteligențele de elită din Iași, Creangă se făcu unul din cei mai înflăcărați junimiști. Într-un singur punct nu se împăca el cu Maiorescu, în privința tendințelor cam evreofile ale acestuia din urmă. Creangă era un adevărat român, simțind pentru popor și urând pe evrei din tot sufletul [După părerea noastră, este o afirmație exagerată; deși într-o anumită fază în sânul junimiștilor o ieșeni a existat un curent xenofob, atitudinea lor nu a căpătat accente antisemite].

Familia lui Creangă e de origine din Transilvania, dar bunu-său a trecut dincoace, aranjându-se în județul Neamțului. De pomană se înrudea cu răposatul mitropolit Iacov. Adevărat fiu de țăran, el a fost cel dintâi din familia sa care a purtat cizme și încă și el până la vârsta de 18 ani a umblat cu itari și cu opinci. Era mândru de aceasta și o povestea cu umorul său obișnuit.

Creangă era de o veselie rară. Vorbăreț și hazliu la povestit cum nu era altul și precum scria curat românește asemenea și vorba lui era ferită de orice amestec de cuvinte străine. De altminterlea, el nici n-a știut o altă limbă decât pe aceea românească, căci n-a învățat nici latinește, nici grecește, nici altă limbă modernă, și bunul simț cu care era înzestrat l-a păzit de molipsirea neologismelor. În privința *Amintirilor din copilărie*, care au fost publicate în *Convorbiri literare*, Creangă mi-a spus că aflându-se în București în interesul învățământului și simțindu-se așa de tot singur într-un oraș așa de mare ca București, căci afară de Iași el nu văzuse țarg mai mare, îi cuprinse o jale și un dor nemaipomenit, așa că i se treziră în minte iocoanele din copilăria sa, satul Humulești, mama duiosă și tot ce-i lipsea atunci în singurătatea în care se afla și pe care o simțea cu atât mai mult într-un cerc așa de mare ca București.

„Ion Creangă. Profesor în vârstă de 52 ani, după o lungă suferință a încetat din viață în ziua de 31 decembrie. În mormântarea va avea loc marți 2 ianuarie, ora 1 precis, în cimitirul Eternitatea, unde se află depuse rămășițele lui. Fiu, frate și surori roagă pe toți amicii, colegii și cunoscuții a asista la înmormântare. 1890, 1 ianuarie“.

În ultimii ani Creangă a trăit retras de toți într-o căsuță ce o avea aici în Iași, pe Valea Țicăului. Se pare că și el uitase de prieteni, precum și prietenii de dânsul și aceasta din cauză mai ales aboalei crunte de care fusese lovit cu vreo opt ani în urmă, de epilepsie. L-am văzut pentru cea din urmă dată înainte de Crăciun, când a venit la mine cu un negustor Popovici, ca să mă roage să stănuiesc într-un interes al acestuia din urmă. Câteva zile după aceasta se îmbolnăvi și nu se mai sculă din pat.

Am fost la înmormântarea lui. Nu era nimenea din partea Junimei, oficial, deși ministrul Teodor Rosetti se afla aici în oraș. Această nepăsare a impresionat în mod dureros. Nu i s-a trimes măcar o cunună din partea acelei societăți pe care o înveselise de atâtea ori cu glumele sale și căreia talentul său îi fusese de fală. Eduard Gruber a ținut o mică cuvântare. A mai vorbit valdica Irimie de la Goli, a cărui grai era înecat de lacrimi. Erau de față prietenii mai intimi și fiul răposatului, căpi tanul Creangă.

(Continuare în numărul viitor)

CONSERVATORISMUL ROMÂNESC ȘI PROBLEMA INDEPENDENȚEI ÎN CONTEXTUL CRIZEI ORIENTALE

(urmare din numărul trecut)

**ORDINEA, ANUL I, NR. 15,
MĂRTI 20 SEPT. 1866**

Problema orientală

"În Grecia fermentațiunea spiritelor crește mereu, și autoritatea guvernului Hellenic e amenințată să fie debordată de esplosiunea demonstrațiilor ostile Porții și simpatice insurecțiunii din Candia. O conflagrațiune generală însă în Orient este oare în ajunul ei să se realizeze? Și, acest eveniment având loc, cine va profita în cele din urmă de rezultatele conflictului dintre Poartă și populațiunile sale creștine? Acestea sunt chestiuni ce trebuie să ni le punem în fața celor ce se petrec azi în Orient. Cât pentru insurecțiunea Candiei vedem cu părere de rău că consilierii date și de o parte și de alta n'au produs nici un efect, și că diplomația, atât de activă, și de ingenioasă în Levant, n'a știut să prevină efuziunea sângelui. Ca usa poate fi oare divergența de vederi și contrarietatea de interese? Atunci atât mai rău pentru ei că pun pe negociațiunile diplomatice toată speranța salvării lor și nu adăstau nimic de la propria lor inițiativă și acțiune."

C.R.

**ORDINEA, ANUL I, NR. 16,
JOI 22 SEPT. 1866**

BULETINUL DIN AFARĂ.

Problema orientală

Citim în ziarul "*Le Nord*" următoarea corespondență din St. Petersburg cu data din 13 Septembrie.

Preocupările, incertitudinile ce inspira tuturor claselor societății rusești evenimentele întâmplate sau care se prepară în Orient, se exprimă în termeni din ce în ce mai vii și mai apăsători de organele presei independente. Gravitatea recentelor complicații, importanța revirimentelor ce s-au săvârșit, în centrul Europei au interesat serios opiniunea publică, dar fără a o turbura nici a o pasiona. Am asistat cu un sânge rece bazat pe sentimentul forței noastre la sângeroasele peripeții ale dramei germanice. Nu este tot astfel și cu tragedia orientală, al cărei prim act se joacă la Candia. Simpatiile noastre religioase, tradițiunile noastre istorice, interesele noastre comerciale și politice sunt așa de intim legate cu destinatele orientale încât ridicând aceste chestiuni făcăm să vibreze coardele cele mai simțitoare ale Rusiei întregi. Astfel ea este profund mișcată în momentul de față. Cei arzători, cei impacienți exprimă deja dorința de a se visa la mijlocul cele pentru a se opune materialmente la orice soluțiune contrarie intereselor Rusiei. Cei mai raționabili nu merg așa departe; încrezându-se vigilenței și abilității acelor care sunt chemați a dirige interesele politice exterioare ale țării. Ei spun destul de tare că amânarea deslegării orientale a devenit imposibilă de acum înainte; că după ce s-a silit, precum trebuia s-o facă în propriul ei interes și în acela al populațiilor creștine, de a preveni o emancipațiune prematură și o regenerare incompletă a Orientului, Rusia nu ar putea persista în rătăcirile ei în fața faptelor săvârșite în toate direcțiunile și a intențiilor presumate ale cabinetului Tuilleilor de a mări criza Orientală și de a o deslega în sensul său.

Ceea ce estraniu și care probează până în ce punct misiunea încredințată oamenilor noștri de stat este dificilă, este că, pe când asemenea opinii se formulează în Rusia, pe când aici îi conjură de a lua o parte mai activă la aceste evenimente, aiurea sunt acuzăți că ei le provoacă și le dirig.

Un organ uneori inspirat, se zice, al presei parisiene, "*La Patrie*", pentru a-l numi pe numele său a publicat zilele acestea un articol prin care se atribuie Rusiei răscularea din Candia, cum și manifestările elenice. Afară de ceea ce este banal și de necrezut în asemenea acuzări a duse unui guvern care n-a încetat de mai mult de zece ani de a da mărturie irecusabile de dorința sa de a menține liniștea în Orient, cum se face ca o foaie publicată la Paris să poată pierde din vedere că răscularea din Candia, aceea din Epir și aspirațiile Grecilor nu sunt decât consecințele logice, inevitabile ale celor întâmplate pe Dunăre sub auspiciile declarate ale politicii franceze!

Integritatea otomană este unul din acele edificii cărora nu se poate aduce o vătămare parțială fără a-l vedea sfărâându-se îndată, se zicea în "*Le Nord*" acum patru luni.

În contra literii și spiritului tractatelor, în contra hotărârilor formale ale conferinței reunite la Paris și protestărilor Turciei, unirea Principatelor Dunărene s-a realizat. Un prinț străin a escaladat tronul improvisat la București; Poarta a fost redusă astăzi a solicita de la acest principe, ca să bi nevoiască a renunța la ereditatea în favoarea agnaților casei de Hohenzollem, și să menție pe monedele ce vascote cu efigia sa inițiale. I. O., pentru a proba că orice legătură de suzeranitate nu este ruptă între România și Imperiul Otoman.

Când niște asemenea fapte se urmează, când pretutindeni și în tot locul forța predominantă asupra dreptului, trebuie oare să ne mai mirăm că populațiunile creștine din Orient, care negreșiți nu au mai puține titluri decât Românii la simpatia și stima generală, se agită și se încearcă de a scutura jugul musulman?

De ceea ce ne-am putea în adevăr mira, este lipsa unor asemenea manifestațiuni, sau moderația relativă a acelor ce se produc astăzi. Pentru ce ținem a vedea numai ideea în încurajările secrete ale Rusiei cauza exigențelor formulate de Greci în privința insulei Candia? Nu este oare cu totul mai logic de a atribui aceste exigențe exemplare anexiunii venețiene, realizată cu prilejul a două pierderi? A avut cineva naivitatea de a presupune, că o populațiune atât de demnă și stimabilă ca a Serbiei, va suferi până în sfârșit a vedea gamizoane turcești pe forturile sale, pe când Carol I al României nu permite nici chiar unui agent consular turc a veni să rezideze în București? Puterile care au încurajat sau tolerat realizarea acestor fapte, trebuia u să se aștepte la consecințele lor.

În orice caz, aceste previsionsi n-au scăpat politicii rusești, și cum această politică, nu urmărește în Orient nici un scop interesat, nici nu vooeste a face din populațiunile creștine din Orient jocul sau victima sa, nici nu caută a le exploata în profitul influenței sale exclusive, ea a știut să impună tăcere simpatiilor sale instinctive în favoarea autonomiei Danubiene. În interesul chiar al Moldo-Românilor, precum și în acela al celorlalte populațiuni din Orient, ea s-a pronunțat categoric în favoarea menținerii tractatelor, și a *statu-quo-ului* ce ele stabilesc. Era imposibil semnatarilor acestor tractate de a se opune pe față la vederi atât de logice, atât de legale și atât de neinteresante. Au prevalat în teorie, dar au fost înlăturate în practică, și tot aceleași puteri care au pus semnăturile lor pe protocoale declarând de nul și ilegal plebiscul care chema la tronul României pe Principele Carol, tot ele au interzis Porții de a se opune la instalarea sa, și a cum îi impune recunoașterea faptului împlinit.

Jumalele pretind astăzi că Marchizul de Moustier, înainte de a părăsi Constantinopol pentru a seduce la Paris, a consiliat pe Poartă de a primi cu grăbire și viguros insurecțiunea din Candia. Alte foi vorbesc, în revanșă, de creațiunea unui Stat federațiv de cea laltă parte de Balcani, care va fi patronat de aceeași influență

și destinat unui principe străin, mai mult sau mai puțin pendinte de Poartă. Ne este dificil a crede una ca asta, mai cu seamă în fața circulației D-lui de la Valette, care afirmă că, Franța nu are o politică echivocă".

În orice caz, foile care cred că apără interesele acestei politici ar trebui să se abție de a formula niște acuzații atât de injuste și imprudente ca acelea a căror interpret s-a făcut "*Patria*". Ele ar face servicii și mai mari dacă n-ar suscita divergențe factice, ostilități gratuite, între două mari țări, ale căror interese bine înțelese pot să se concilieze în Orient ca și oriunde."

**ORDINEA, ANUL I, NR. 17,
DUMINICĂ 25 SEPT. 1866**

Problema orientală

„În Orient fermentațiunile continuă: Candia este în foc, Grecia se agită; și dacă știrile sosite sunt exacte alte provincii creștine ale imperiului sunt în ajunul de a arbora drapelul revoltei. Este de mirare ca Poarta să se fi lăsat a se surprinde astfel, fără să prevină prin concesțiuni făcute la timp exploziunea unor nemulțumiri așa de generale; este încă și mai de mirare a vedea că intervențiunea diplomației puterilor protectice n-a putut preîntâmpina efuziunea sângelui, atât în Orient intențiunile umane sunt contrarietate de opozițiunea intereselor!"

Importanța evenimentelor de Orient a căror importanță este departe de a mai putea fi astăzi contestată iată cum se exprimă ziarul "*L'Independance Belgie*":

Pe când simpatiiile rusești și sprijinul mami fest al Greciei sunt dobândite candidoșilor, puterile occidentale par a fi de acord pentru a împiedica cu orice preț căderea Turciei. Ele au dat ordin reprezentanților lor la Atena de a sprijini muștrările trimisului otoman, care amenință pe cabinetul elenic de o ruptură diplomatică. De altă parte, pentru a nu abandona unei alte puteri protectoratului exclusiv al populațiilor creștine din Orient, ele grăbesc pe divan a dasatisfacțiune dorințelor legitime ale acestor populațiuni.

Înainte plecării sale din Constantinopol, Marchizul de Moustier a declarat unei deputațiuni de greci din capitală că, dorind dezvoltarea morală și intelectuală a națiunii elenice, Franța, în interesul repausului Europei întregi, nu poate favoriza mișcarea actuală contra drepturilor suverane ale Turciei.

Cât despre răsculările ce se semnalează în Turcia Asiatică, ele nu sunt de cât incidente locale fără gravitate și care se reproduc de la districtele muntenesti ale Asiei Minore, unde guvernul turc n-a exercitat niciodată decât o autoritate nominală."

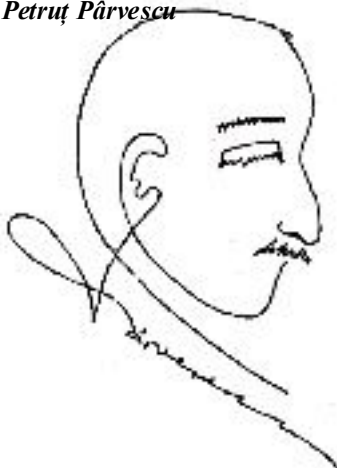
Aceste cuvinte ale foi bruxelose par a fi până la oare care puncta de vâratele trăsături ale stării actuale de lucruri. O foaie din Paris, "*Journal des Debats*", care se crede că primește câteodată inspirațiuni directe din înalele regiuni, vede mișcarea Candioșilor ca o încercare prematură și combate oportunitatea deschiderii chestiunilor orientale sub cuvânt că Europa, tare sdruncinată de evenimente recent petrecute în Germania, simte mare trebuință de repaos.

Cu toate acestea opiniunea este generală pentru a recunoaște că Europa nu poate și nu trebuie să rămâie mai mult timp indiferentă la suferințele populațiilor creștine de sub sceptrul Imperiul Otoman și mulți au dobândit convicțiunea că evenimentele din Creta vor merge de parte și că sunt menite a deveni semnalul unei modificări radicale a părții orientale a Europei."

Ion Tilea

(continuare în numărul viitor)

Petruț Pârvescu

poem neterminat...

într-o zi
poate-am să scriu poemul acesta
deocamdată
cuvântul
mai stăruie-n mine
precum trupul unei fecioare
într-o statuie antică

dar va veni
vă previn de pe-acum
ziua aceea în care voi face orgii
cu râsul
cu plânsul
cu frunza unui copac
cu o macara
răstignită
pe un bloc de zahăr nedegustat
cu ura
cu blestemul
cu mirarea
cu nemirarea
până la moarte și peste moarte
cu o femeie de pe planeta marte

într-o zi
poate-am să scriu poemul acesta
astăzi însă
mă devoră lumina
mă îmbrată
păgâna
o simt în dreptul mărilor înverzindu-
în că puțin
și dopul ăsta căinos va ajunge în gură
(il simt de pe-acuma cum urcă)
în că puțin
și trupul meu nisipos
îl va scuipa însăngerat afară

fiți pregătiți
dragii mei
într-o zi poate-am să scriu poemul acesta
fiți pregătiți
vă previn de pe-acum
nici un scut deasupra mormintelor
din când în când
doar o mână albă în florind deasupra!..

Date bio-bibliografice

Născut la 17 februarie 1956, satul Păcala, comuna Făgețelu, județul Olt (până în 1968, regiunea Argeș, raionul Vedea). Poet.

Licențiat al Facultății de Istorie-Filosofie a Universității București (1981-1985), secția istorie - filosofie. În perioada studenției a frecventat **Cenaclul de Luni** condus de criticul și profesorul Nicolae Manolescu, cenaclul **Junimea** condus de criticul și profesorul Ovid S. Crohmălniceanu, cenaclul **Numele poetului** condus de poetul Cezar Ivănescu și a fost membru al cenaclului **Universitas** condus de criticul și profesorul Mircea Martin.

Debut publicistic: a publicat (poezie) în revista școlară *Miguri* (1967), dar consideră ca adevărat debut (poezie) revista *Tribuna* (1977).

Debutul editorial: în anul 1995 cu volumul de versuri **Câmpia cu numere** (*Primazi*), Ed. Panteon, cu o prefață de George Vulturescu – carte premiată la cea de-a XII – a ediție a Festivalului - concurs național de poezie și interpretare critică a operei eminesciene *Porni luceafărul...*, ed. 1995. A mai publicat volumele de versuri: **Imnele tăcerii**, Ed. Agata, 2003, cu o prefață de Dumitru Țiganiuc și o prezentare în volum de Gheorghe Grigurcu, **Gesturi aproximative**, Ed. Princeps Edit, Iași, 2005, cu o prezentare în volum de Daniel Corbu, **Câmpia cu numere** (*Geometria visului*), Ed. Paralela 45, 2005 cu o prezentare de Mircea Martin, **Câmpia cu numere** (*Aopta zi*), Ed. Axa, 2005.

Prezent în antologii: *Porni luceafărul...* alcătuită de Gellu Dorian (Ed. Axa, 1995), **Septentrion** alcătuită de Valerian Țopa (Ed. Gea, 1995) și în **Dicționarul scriitorilor botoșeni** alcătuit de Silvia Lazarovici (Ed. Axa, 2000).

Colaborează: *Amfiteatrul, Astra, Tribuna, Luceafărul, Echinox, Poezia, Zburătorul, Cafeneaua literară, Poesis, Cronica, Calende, Convorbiri literare, Ramuri, Feed Back, Hyperion* ș.a.

Redactor: *Curierul de Dorohoi* (1989-1991), *Coloquium* (1997-1998), *Intertext* și *Mentor XXI* (1998 -)

Din 1985 membru fondator al cenaclului **Septentrion** (în prezent secretarul cenaclului).

Membru al Asociației Scriitorilor Profesioniști din România – *ASPRO*, membru al Fundației Naționale pentru Cultură, Artă și Literatură *Mihai Eminescu*, membru fondator al Societății Scriitorilor Botoșeni. Membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Premii literare: premiul revistei *Tribuna*, Cluj, 1989, premiul revistei *Clopotul*, Botoșani, 1988, premiul *Septentrion* la Colocviile naționale de poezie *Septentrion*, Dorohoi, 1989, premiul revistei *Poesis* la Festivalul - concurs național de poezie... *Porni luceafărul...*, Botoșani, ed. 1995, premiul revistei *Intertext*, Botoșani, 2002, premiul „Mihai Eminescu” - *Teiul de aur*, Ediția Gea, Botoșani, 2006...

Referințe critice: Mihai Coman, Constantin Sorescu, Ștefan Tunsoiu, Gheorghe Grigurcu, Mircea Martin, Șerban Codrin, Vasile Pop, Călin Vlasie, Cezar Ivănescu, Alex. Horia, George Vulturescu, Paul Aretzu, Daniel Corbu, Augustin Eden, A. Gagiu, Lucia Olaru Nenati, Dumitru Țiganiuc, Elena Cuceru, Gellu Dorian, Horia Garbea, Stelian Moroșanu, Dumitru Ignat, Liviu Ioan Stoiciu, Ioan Florin Tuinea, Lucian Alecsa, Marian Drăghici, Constantin Severin ș.a.

FRAGMENTE

Gheorghe Dobre

Presa încă fragilei noastre democrații are probleme. În vâtață să atace cele mai simple și la îndemână subiecte, politica, manevrele de culise ale politicienilor și foamea lor de imagine, zăpăcindu-și „andrisanții”, presa noastră s-a dovedit în această vară mult mai sărmană decât ne puteam închipui. A rămas doar cu tema „câinelui strivit”, pentru că la altceva nu se pricepe. Cum s-a ajuns la această devalorare neplăcută? Simplu: politicienii și-au luat o necesară vacanță și i-au lăsat pe ziaristi cu ochii în soare. Și ei nu s-au descurcat. Și ne-au arătat că altceva nu știu să facă. Pentru că majoritatea sunt creați ca niște anexe ale politicienilor. Petardele care au mai bubuit din când în când au fost atacate cu disperarea cu care se reped oamenii înfometaji la o conservă căzută din căruță.

Vrem să construim noua Românie cu caricaturi și mi-e teamă că vom obține o caricatură mai mare.

Ce-i mai interesant e că, acum, când politicienii și-au reînceput treaba, adică dau din gură, subiectele presei hămesele nu prea mai au impact. De unde se poate trage concluzia că s-a ajuns la suprasaturare și nu mai poți să bagi nimic în supă sau cititorul s-a odihnit peste vară și se ocupă acum cu treburi mai serioase. Ceea ce mi se pare normal.

Clasa politică pare a fi intrat într-o îmbătănire accelerată, adică a dat în mintea copiilor. Omul obișnuit nu mai e scârbit sau revoltat, e plictisit. Trebuia să se ajungă aici și e foarte bine. Poate-i coborâm acolo unde le este locul, cu toate că va fi foarte greu. Nu că li s-ar fi sudat scaunele de pantalonii, dar nu le mai putem scoate din cap că nu mai reprezintă acum pe nimeni. Poate doar propriile interese, care nu au nici o legătură cu ideea slugii care muncește pentru binele comun. Revenirea în albie (pentru că trebuie să revenim) se va produce ca un fenomen natural, doar că va face multe victime. 2008 va fi un an foarte interesant din acest punct de vedere.

Minciuna este cel mai urât lucru pe lumea aceasta. Prezența ei a fost instituționalizată la noi de către aceeași politicieni, un rău capital pentru societatea românească a fost transformat în virtute. Au voie să mintă cu nerușinare, pentru că minciuna a devenit declarație politică. Ce legătură o fi între o declarație politică normală și o minciună debitată drept declarație politică, nu știu. Și nu mai știu nici ei. Și atacul la persoană, tot manevrând minciuni, e declarație politică. Dintr-un foc, animalul politic eludează legea, devine de neatins, e deasupra ei, în timp ce un amărât de cetățean plătește din greu pentru o greșală de genul acesta. Că suntem politicieni sau simpli cetățeni, trebuie să răspundem egal pentru faptele și vorbele noastre. Mă repet: 2008 va fi un an foarte interesant și din acest punct de vedere.

JUDEȚUL IALOMIȚA ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI XIX.

După unele surse străine.

Fără să fie subiectul unor lucrări speciale străine, județul Ialomița apare menționat în diferite izvoare scrise înainte sau în jurul anului 1850, izvoare care oferă mai multe sau mai puține informații despre meleagurile noastre. O primă categorie de astfel de lucrări o reprezintă dicționarele geografice. Dintre acestea, *Universal Geography, or a description of all the parts of the world* (Philadelphia, 1829), având ca autor pe M. Malte-Brun, amintește între orașele Valahiei, Slobozia („Slobojat”) și Orașul („Oraschul”), cu precizarea că ultimul fusese afectat de războaiele ruso-turce¹.

De asemenea, mai multe din lucrările dedicate Turciei, îndeosebi Turciei europene, oferă unele știri și despre Valahia, inclusiv despre districtele acesteia, principatul dunărean fiind considerat între teritoriile vasale Poștii Otomane. Lucrarea lui F.G. Levraut, *Description géographique et historique de la Turquie d'Europe*, apărută în anul 1828, cu scopul declarat de a prezenta teatrul de război ruso-turc, menționează că: „Valahia se divizează în două mari părți: Valahia propriu-zisă și Mica Valahie sau banatul de Craiova. Fiecare este subdivizată pe districte: în prima sunt Ialomița, Ilfov, Râmnic, Buzău, Săcuieni și Prahova, pentru Țara de Jos (teritoriul de jos sau inferior), Dâmbovița, Vlașca, Teleorman, Muscel, Argeș și Olt, pentru Țara de Sus (teritoriul de sus sau superior); în banatul de Craiova: Romanși, Dolj, Vâlcea, Gorj și Mehedinți”. Se menționează și că numele districtului (județului) venea de la cel al râului și se aminteau ca orașe Urziceni („Ourzitzenio Ursitschan”), Slobozia („Slobodzie”) și chiar Orașul de Floci („Oraschul de Flots”), despre care se scrie că fusese un oraș înfloritor și ajunsese în ruină, datorită războaielor. Slobozia este descrisă în câteva cuvinte, ca aflându-se în câmpiile răvășite, pe malul stâng al râului, cu pod și târg săptămânal².

O altă lucrare despre Turcia europeană, datorată austriacului Maximilian Friedrich Thielen și publicată tot în 1828, *Die europäische Turken: Ein hand wörterbuch für zeitungleser* menționează „Jalomitza”, ca „distinct în Valahia Mare, învecinat cu districtele Ilfov, Prahova, Secuieni, Buzău și Râmnic și cu Dunărea”, precizându-se și că respectivul district avea două orașe și 67 de sate³. Peste aproape trei decenii, lucrarea francezului Aristide Michel Perrot, *Itinéraire de la Turquie d'Europe et des Provinces Danubiennes...* descrie rutele (drumurile de poștă) din partea europeană a imperiului, incluzând și pe cele din Principatele Dunărene. Ruta 61 era cea de la București la Iași, care trecea „Jalomitza (Napolis)” pe la Moldoveni și atingea orașul Urziceni („Ourzitzeni”), aflat pe malul stâng al Săratei, aproape de confluența acesteia cu râul Ialomița. Ruta 63 era cea de la București la Brăila, prin stațiile Bărăgan și Slobozia („Slobodzie”),

treacănd râul către nord, cu destinația Meterezu. Ruta 74 era cea de la București la Hârșova, urma cursul râului Ialomița, până la fostul Oraș („Orakh”) și trecând la Hârșova⁴. Un drum de poștă care străbătea județul la jumătate a secolului XIX apare descris și într-o lucrare engleză, a ofițerului William Smith Cooke, *The Ottoman Empire and its tributary states*, ca fiind ruta no. XVI, venită din Transilvania prin pasul Vulcan, Porceni, Râmnicul Vâlci, Pitești, București, Urziceni („Ursitcheni”) către Gropeni, în județul Brăila⁵.

Cu totul inedită apare o știre din publicația americană *Blackwood's Edinburgh Magazine* (New York, 1858), în legătură cu războiul Crimeii, dintre anii 1853-1856. Se descrie situația Principatelor, cu accent pe corupția ce caracteriza majoritatea funcționarilor moldo-valahi. Exemplu, din păcate, vine din județul Ialomița, unde, atunci, „când armata rusă s-a

retras din Principate [în anul 1854-n.Șt.G.], prefectul de Ialomița i-a însoțit [pe ruși] și a luat cu el fondurile județului, evaluate la 80 000 franci. În Rusia, el a primit funcție și decorații. După sfârșitul războiului, s-a înțors în București. Nici o acțiune nu a fost deschisă împotriva lui”⁶!

Prof.Drd.ȘTEFAN GRIGORESCU

NOTE.

1. M. Malte-Brun, *Universal Geography, or a description of all the parts of the world, on a new plan, according to the great natural division of the globe; accompanied with analytical, synoptical, and elementary tables*. Vol.IV. Philadelphia, John Laval and S.F. Bradford, 1829, p.134.

2. F.G. Levraut, *Description géographique et historique de la Turquie d'Europe d'Europe, par ordre alphabétique, pour servir les opérations de la guerre actuelle*. Paris, 1828, p.82 și 165.

3. Maximilian Friedrich Thielen, *Die europäische Turken: Ein hand wörterbuch für zeitungleser...* Wien, Gebrüder und im Verlag von Carl Gerold, 1828, p.108.

4. A.M. Perrot, *Itinéraire de la Turquie d'Europe et des Provinces Danubiennes. Description géographique et militaire de toutes les routes, villes, forteresses et ports de mer de cet empire*. Paris, Ch.Tanera Editeur, Librairie pour l'Art militaire, les sciences et les arts, Quai des Augustins, 1855, p.101, 105.

5. W.S. Cooke, *The Ottoman Empire and its tributary states*. London, 1876, p.110.

6. *Blackwood's Edinburgh Magazine*. Vol. LXXXIV, July-December, 1858, New York, Published by Leonard Scott & Co., p.92, „A plea for the Principality”.

FAGUL – un roman sub semnul Provenienței

Providența Divină face ca oamenii care-și pot fi de folos unii altora spre creșterea duhovnicească să se întâlnească în anumite coordonate spațiale și temporale. Providența Divină și nu hazardul sau de stinul a făcut ca omul numit Titi Damian să întâlnească pe omul ce sunt eu, și nu întâmplător am avut ocazia și bucuria de a citi cartea scriitorului și deopotrivă, excelentului profesor Damian – FAGUL, Ed. Bizantină, Buc., 2005)

FAGUL este un roman care ar trebui să cutremure conștiința ănerilor de azi care trăiesc într-o lume liberă și care nu au fost loviți de demunismul ateismului comunist. Acest roman este, în viziunea mea, o pledoarie pentru respectarea valorilor și a darurilor primite de la Divinitate, printre care și libertatea. Generația postmodernistă și new-ageistă care, se pare, își pierde pe zi ce trece conștiința sensului existenței, transformată și murdărită de adevăratul sens al libertății. Dar așa putea fi întrebata: Cine stabilește criteriile libertății? Criteriile libertății sunt stabilite, rațional vorbind sau, mai bine zis, ghidându-mă după rațiune dar și după simțire, de Cel ce este Creatorul și Susținătorul a toate, de Cel ce a pus și pune viața și suflare în toate.

Citind acest roman, înveți să admiri, să respecti și să prețuiești OAMENII care s-au opus încercării de uniformizare prin unificarea a Persoanelor care, prin ființa și constituția lor, sunt unice și irepetabile. Prin acești oameni mi s-a descoperit că este în noi o putere care, de fapt, este un DAR concretizat printr-o Prezență inefabilă care ne face să nu ne mai temem de NIMIC, de nimicurile inexistenței, căci Răul nu are o constituție ontologică. Această prezență este Harul dumnezeiesc.

Concluzia mea se vrea a fi un răspuns la întrebarea din finalul romanului: „Viața este o imperceptibilă, imprevizibilă și inevitabilă înfrângere?” Nu! O pot spune cu toată convingerea și responsabilitatea. Viața nu este o înfrângere! Viața, cu și în Hristos, se transformă într-o BIRUINȚĂ și o BUCURIE AUTENTICĂ pe care omul transfigurat le resimte până în profunzimea și adâncimea sinelui, plin de dragoste, căci a învins lumea și lumescul după cuvântul întăritor și mântuitor al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos: „În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți, Eu am biruit lumea” (Ioan 16,33)

Cutremurător este motto-ul romanului, „Ajungă lumii răutatea ei!” (Matei, cap. 6, vr.34) după cum cutremurătoare sunt de sinele personajelor obligate de Răul comunist să se lepede de sufletul lor, adică de pământurile lor, printr-o simplă semnătură, în urmă să rămână doar un imens gol sufletec, însoțit însă de speranța ultimă în dreptatea Divină.

Tema colectivizării forțate este, de fapt, tema literaturii cu problematică rurală cu care debutează literatura română a secolului al XXI-lea, cu certitudine un început și un reper fundamental, căci atâta timp cât va exista țărânul român va exista și literatura care să-i consacra existența, bineînțeles că în alte condiții istorice. „Ion” al lui Rebreanu și „Morometii” lui Preda au fost reperi, modele-excesiv, darpe drept, clasificate prin școala. Moromete și Ion – țărani ai vremurilor lor. Literatura nu stă pe loc, după cum nici țărânul, nici familia și nici satul românesc nu rămân împietrite în structura anilor '20 sau '60. FAGUL lui Titi Damian este, cu siguranță, un început, un reper, o certitudine. Siliștea Gumești este înlocuită cu Muscelul Cărmănești, Moromete apare în ipostaza lui Ion Mândruță, totuși Salcâmului are un corespondent solid, Fagul. Titi Damian este un prozator de mare profunzime și de mare talent. Nu îndrăznesc să-l apropiu de Marin Preda dar, într-obună zi, cu certitudine, critica literară, sau poate viața însăși - dacă vor dispărea enormele greutăți de difuzare ale oricărei cărți - va certifica acest nou nume în literatură, Titi Damian. Cu certitudine, literatura țărânească nu s-a oprit la Teleormanul lui Stancu sau al lui Preda și a urcat spre Munții Buzăului, pentru a respira aerul tare al muntelui, pentru că și acolo au fost și sunt țărani, pentru care pământurile lor înseamnă, după cum sugerează multe dintre paginile romanului, mai întâi de toate, eternitate. Satul românesc se va schimba, dar nu va dispărea. Mărturie sunt Muscelul-Cărmănești, Fagul, Pădurea Samarului și autorul lor, Titi Damian. Ceea ce scriitoarea Passionaria Stoicescu intuia pe coperta a IV-a a romanului, numindu-l „un roman așteptat prin temă, dar neașteptat prin maniera originală în care scriitorul pune în relație realitatea dură cu stoicismul personajelor, totul pe un fond liric și tragic, istoric și mitologic”, devine, pe zi ce trece, o certitudine, iar critica literară, chiar la mabine de doi ani de la apariția romanului, îl menționează în centrul atenției, cu aprecieri dintre cele mai favorabile, ca să nu folosesc un termen care ar crea suspiciuni - elogiase.

CRISTINA RADU, studentă la Universitatea din București, Facultatea de Teologie Ortodoxă

Cu ochii pe Helis

Aurel Anghel

**CODRIN CEL
MARE DIN
AER ȘI DE PE
PĂMÂNT**

Terminasem de citit ultimul număr din HELIS. Îmi scăldasem sufletul în poeziile cu parfum de al tădată ale poetului din Cahul, Petre Botezatu.

Reținusem o strofă care se așezase în mine:

De unde vii? din care cer cobori

Parfumul tău senin de orhi de?

Neîncăpând între pământ și nori

Într-un cuvânt cum să încapi, femeie?

Am întors pagina, am văzut mai întâi veșnic tânăr și expresiva fotografie a lui Șerban Codrin, desupra căreia ca într-o profetie stă scris cuvântul HELIS.

Ce minuni a mai făcut maestrul meu de la Slobozia. Citesc titlul reportajului și aflu că amicul meu tocmai coborâse din cer, după o călătorie prin VATERLAND, țara minunilor.

Am aflat astfel că domnul Codrin a intrat în Europa pe calea aerului. M-am bucurat pentru el. Dar mai ales m-am bucurat că prin acest articol publicat ne-a făcut o promisiune de a împărtăși cu noi, cititorii Helisului, cele știute, văzute și trecute în banda memoriei despre Vaterland, țara atâtor nume celebre din cultura universală, pe care le am întesțe cu justificată admirație și sfîntenie, un veritabil pomelnic rostit și reverberând într-o catedrală gotică sub acompaniament de orgă pe muzica marelui Bach.

Am citit acest reportaj și am fost bucuros să mă întâlnesc din nou cu Șerban Codrin, cel care știe atât de multe, cel care greu poate fi oprit din discurs, cel care citește și înregistrează cu folos pentru el și pentru noi.

Domnule Codrin, a spune că mi-a plăcut reportajul e prea puțin. Voi mărturisii că de la o vreme calitatea unui text citit se traduce pentru mine în îndemnul lăuntric de a-l și scrie, eventual rescrie, de a exprima prin câteva cuvinte această neasemuită bucurie a lecturii unui text scris.

Nu știu dacă Șerban Codrin a mai scris reportaj, impresii de călătorie, nici nu are importanță. Adevărul este că și pe acest teren nu-i tremură mâna și abia aștept să citesc continuarea lecturii impresiilor din țara lui Goethe și a lui Wagner.

Am reținut o sintagma despre Marele nostru Gheorghe Zamfir: *fluiera și compact discuri imprimare cu cu dinții lui Gheorghe Zamfir mușcând haiducește dintr-un nai* și mi-am adus aminte cum la Shanghai, în primul magazin de CD-uri în care am intrat, am descoperit cu uimire chipul celui pe care îl știu din îndepărtata mea tinerețe, când îl întâlneam miercuria la repetițiile de la Casa studenților la orchestra populară și duminicile la spectacole prin fabrici și uzine. Gheorghe Zamfir, pe care l-am reîntâlnit după 45 de ani într-un spectacol la Buzău și mi-a scris cele mai frumoase cuvinte pe cartea mea **Casa din vis**.

Pe lângă puterea de seducție a cuvântului, pe lângă reverberarea uverturii din LILIACUL pe care mi-a sugerat-o acest frumos reportaj, m-a adus din nou la Slobozia, la Cocora mea dragă, acolo unde în statul Codrin nu găsea un pahar cu apă. Nu-i nimic, amice al meu, îți promit să-l înlocuiesc cât de curând cu un pahar de vin din producția acestui an cu vară de foc prielnică strugurilor, care nu mai fuseseră demult atât de dulci.

1

...ca și copil, petreci entuziasmul clipei,
când tânăr ești, cauți ne-ncetat bucuria schimbării,
adult fiind, trăiești melancolia frumosului,
iar când bătrân ajungi, respiri regretul timpului...

2

Admirația, ca și invidia, sunt punctiforme și doar
ocasionale.
Dincolo de ele rămâne doar mulțumirea sau nemulțumirea
sufletului ce se zbate
Între conștient și nepăsare.

4

Vârsta și-o poartă fiecare cum poate:
La început, inconștient,
Mai târziu, inconștient și cu zâmbetul în suflet,
Apoi, din nou inconștient,
Iar la final, prea conștient de toate...

5

Când visez, tac.
Când mă visez, iar tăc.
Iar când gândesc, tot tac...
Când mă gândesc, tac... din nou?!
Tăc de ascult.
Când mă ascult? ...să tac?
Când te ascult?...
...când obosesc, fac gălăgie.
Ce obosită e lumea câteodată!

6

Primăvara?...verde lung și ne-ncetat
Îmi alunecă-priviri.
Zbor de găză, delicat,
Se-mprăștie pe câmpii
Printre bani de pădăii...
Flori de măr și de cireș
Se reped înspre alai.
Plin de ani, în parcul gureș
Se abate stol de pași,
Mai zgłobi, începi sau trași...

Licărit pestril de rază
Ce pieziș cadă pe bănci,
Chip bătrân îl luminează.
Ochi plecați de multe clipe
Îi ridică. Ce risipa

De tacere! Vorbe multe amutite
Se-calcesc în ceasul vremii
Cu povesti neplasmuite
De ani mici și vorbe multe...
Cine vrea sa le asculte?

7

... galben cu nervuri de verde
printre arbori- 'mbătrâniți,
Soare calm ce se-ntrevede
printre pași neînsoșiți...

Doar dorință și visare.
Suflet trist și-mpovărat,
fără pic de alinare

Valentina Mihaela Ghinea

se preumblă pe-nserat.
Când se duseră cu toate?
Când zbură tot ce avu?
Cum să nu se mai socoate
cu clipita ce-o pierdu?

De ce trece înserarea?
De ce trec oameni pe-ai ci?
... unde-a răuăcit cărarea
povestirii cu pitici?

Ce să facă el acum?
Zâmbi strâmb...și își luă
scăunelul. Și cu mâna
spatel e își îndreptă

“Seara bună, domn profesor!”
“Bună seara, fata mea!”
“?” ... “Toamna asta o mai măsoar,
și-apoi iarna, de-o mai vrea.”

...și se duse-ncet în iarnă.
Galbenul în roș' dădu.
Scăunelul de la stradă
însă nu mai apăru.

15 noiembrie 2006

8

Pe străduța adunată-n amintirea mea
de-o viață
s-au schimbat atât', că-mi pare
că nu o mai recunosc...

Totu-i nou, cu-o altă față...

Doar lumina mă răsfață în tăcerea ei pe care
numai drumul, se mai pare,
și-o amintește dureros.

Cadentat tresare clipa pe asfalt.

Dusi vecinii de prea vreme

9

Deci, vine toamna. Rece, sură,
cu zvon de frunze și ardoare
de-ndrăgostit ce îmi tot fură
sufletu-mi trist. Și mă cam doare...

Învăluită-n fum, tulbură
și amintirea verii care
se duse-așa... Și rece, sură,
se despletește-ncet în zare.

Pământu-ncet, tot mai răsuflă...
Orașul, încă, murmură.
...să vină toamna?...rece, sură?
Vreau verde iară, vreau căldură!

10

Soarele cădea pieziș
Luminând frunzele înclinate lucios
Și umplându-mă de căldură
mod e de toamnă.

Drumuri prin Vaterland, țara minunilor (I)

Am zărit orașul Viena de foarte sus, din nouri, adică nu era nimic de remarcat decât niște jocuri geometrice de pete verzi, de pete roșcate, de pete de toate culorile, printre mici cuburi, conuri, aranjate într-un mod perfect de neînțeles. Ști am că dedesupt se află „capitala mondială” a muzicii, unde dinastia împăraților cuprindea pe Haydn, Mozart, Beethoven, Brahms, Bruckner, Mahler, dar nu se auzea nimic în afara vârtejului unui vals agasant, ritmic până la prostie. Totuși, ceva avea dimensiuni uriașe, se desena jos, negru, cu meandre: probabil un râu, cu vapoare de câțiva milimetri lungime. Păreau lipite, ca niște muște roșii și albe pe o bandă mincinoasă de otrăvă dulce: Dunărea albastră a maestrului Johann Strauss, fiul, devenită Dunărea tuciurie a începutului de secol XXI.

Cu ușoare scârfăituri, brava mașinărie de metal, în cărcă cu fotolii și stewardese blonde ale Companiei Austriene Airlines, a atins pista de aterizare a aeroportului vienez. După câteva minute părăseam, însoțit de servietă, ospitalierul avion printr-un tunel de ieșire când cotit, când prelungit până într-o enormă sală circulară. Bine sfătuit de un polițist de frontieră, am început să hoinăresc, deocamdată, prin partea austriacă a unei clădiri de dimensiuni neverosimile, probabil kilometrice. Restaurantele erau pline, miroseau îmbietor, etalând în vitrine de sticlă destule capodopere ale artei culinare. Pe afișe mari, minunate colorate, reprezentând coroane, șiraguri de perle și diamante ca niște jocuri de artificii, scria în limba engleză: „Noi nu suntem imperiu, dar păstrăm comorile imperiale”. Dedesupt se indicau adresele muzeelor vieneze, cusite-uri de internet și numere de telefon, unde se conserva amintirea împăraților habsburgici, ultimii auto crazi ai imperiului lui Carol cel Mare (Karl der Grosse). După întemeierea și încoronarea din anul 800, imperiul supraviețuise mai mult cu numele până în 1918, când își dăduse istoricul sfârșit, înecat în noroaiile și măcelurile primului război mondial. Rămăseseră în urmă bijuteriile împărătești, palatele goale, cimintirile pline de arhiduci și contese, dar mai cu seamă ceea ce umpluse saloanele cândva de gală ale nobililor cu peruci bogate, pudrate, parfumate și îmbăcsite de păduchi: cascadele de sunete ieșite din clavecinele, viorile, violoncelele, flautii, trompetele unor „Kapelmester”, slujitori cu arcușul și claviatura. Stăpânii s-au topit în cavouri de marmură cuuși grele, de bronz, dar câteva slugi, unii cu peruci, alții cu pălării albe, unii mai ascultători, cu frici ierarhice nobiliare, alții sfidători, învățând obrăznicia de la revoluționarii parizieni ai anului de pomina 1789, au desenat noi dimensiuni ale sufletului uman. Pe scurt, se numesc Wolfgang Amadeus Mozart și Ludwig van Beethoven. Primul, „cel iubit de Dumnezeu”, nu are mormânt, dar este, probabil, cel mai înalt spirit pe care l-a înălțat vreodată cultura Europei de când maimuța așa-zisă homo sapiens a evadat

din peșteră până a constatat cu uimire că ziua, pe cer se află un mare bulgăre de flăcări iar, noaptea, o cosmică alcătuire de focuri bizare. Al doilea, s-a răsculat fără să înșface băta, ci a lovit cu violență clapele pianului, până a compus o muzică pe calea de la disperarea Simfoniei „Eroica” la bucuria Simfoniei IX...

Iată Viena în scurt metraj cu două personaje...

Încetșor, la pas, m-am hotărât să părăsesc Austria valsului ori a artei culinare, e același lucru, și s-o pornesc spre Deutschland, așa cum mă îndruma părintește un foarte amănunțit Reiseplan. Sosisem la ora 12,25, cu o oră pierdută din viață din cauza fusului orar, dar la 15,30 mă aștepta compania Lufthansa cu un fotoliu zburător până la Hamburg. Așadar, la drum, băiete, apostolește, spre poarta de verificare prin buzunare, de lepădare a curelei și de trecere cu pantalonii ținuiți cu mâna. Terorismul intențional ne-a transformat pe toți laolaltă, români, unguri, germani, francezi, arabi în capoate tradiționale, făl fâite în graba pașilor, în prezumtivi infractori sau ucigași în misiune sacră.

Mergeam singur, nimeni alături, nimeni din cealaltă direcție, dar o harababură de gânduri nu mă lăsa în pace, se lipise de mine... Nu-i nimic, voi ajunge la bariera de control, unde o mie una de Panzerdivisionen vigilente mă vor scăpa de umăritori. Este adevărat, m-am oprit dinaintea unui obstacol de-a curmezișul, nici antitan, nici cazemată, cialcătuind din vreo patru cabine de sticlă, cu bare metalice dirijând înaintea spre un singur bărbat în uniformă civilă, ca în anumite glume. Cu pașaportul în mână dreaptă, nu știam cum să-l salut: „From Bucharest to Hamburg, please”. Îl-am oferit fără să mi-l ceară. L-a lipit pe un ecran așternut dinainte și gata, „Guten Tag, Tschuss!” Deocamdată era bine, făceam primul pas în Vaterland fără alte întrebări și cotrobăiri prin servietă aproape goală...

Viena în scurt metraj?... Imposibil, mă terorizau gândurile austriece în spațiul devenit german al aeroportului... Drumul nu se mai sfârșea, părea kilometric, așa cum fusesem amenințat. Deja trecuseră cei 1118 ani ai Sfântului Imperiu German întemeiat de Karl der Grosse și ce se alesese?... Nu praful, doamne ferește, ci o bună parte, ba chiar uluitor de bună, a civilizației europene. Iată a fișe uriașe reproducând în tiraje comerciale reproduceri ieftine după tablourile lui Gustav Klimt (1862-1918). Născut în cartierul Baumgarten, Klimt a fost nu numai un pictor genial, ci un mare amator de cafele, ca un vienez autentic, un bășinaș, nu ca alții, inclusiv Mozart și Beethoven, adunați de pe alte meleaguri. Dar Johann Strauss (tatăl) și Johann Strauss (fiul)? La fel, vienez și negustori de armonii până la sațietate. Amândoi s-au îmbogățit compunând valsuri, marșuri, polci, prilejuri de dans pentru împărat și

proletari, pentru marile saloane nobiliare și pentru grădinile de vară, unde berea curgea în cascade combinate, alcoolico-muzicale. Mai mult, șturlubaticul copil de fier al secolului, locomotiva

Șerban Codrin

cu vagoane pe calea ferată, i-a plimbat un secol întreg prin capitalele și restaurantele de lux burghez, câștigând bani cu inspirația și arcușul, încât s-a spus că a XIX-a sută de ani ar fi aparținut celor trei cavaleri ai omenirii, Napoleon, Goethe și Strauss (fiul). Napoleon, da, merită, cel puțin pentru destin. Goethe, pentru cine i-a citit cărțile, este un ocean cu o mie de mări înconjurătoare, spiritul german nu l-a zeificat în zadar pe treapta cea mai de sus a poezilor, prozatorilor și dramaturgilor săi. Dar dinastia Strauss ce caută lângă Haydn, Mozart, Beethoven, Brahms? Dacă aceștia s-au pomenit în posteritate muzicienii marilor săli, Strauss-tatăl & fiii sunt lăutarii, băieții de la cafenele, iar, acum, iată-i în C.D.-urile din avioane, și în spectacolele vieneze de anul nou...

INSTRUMENTE MUZICALE TRADIȚIONALE

Marti, 25 septembrie, ora 16,00, la Muzeul Național al Agriculturii a fost vernisată Expoziția-spectacol „Colecțiile prof. univ. dr. Ovidiu Papană și Noi, Instrumente muzicale tradiționale”. Domnul Ovidiu Papană și-a prezentat o parte din cele aproximativ 88 de instrumente muzicale tradiționale (multe cu valoare de patrimoniu). Colecția este însoțită de un grupaj de studii teoretice precum și de un bogat material muzical, înregistrat pe casete audio, care conține piese instrumentale. Expoziția este deschisă până pe 14 octombrie.

**WORKSHOP „PROTECȚIA ZONELOR UMEDE –
PROMOVAREA RESTAURĂRII ZONELOR UMEDE LA
NIVEL LOCAL – IMPLICAREA ȘI ACORDUL
ACTORILOR CHEIE IMPORTANȚI”**

În cadrul Proiectului Phare 2004 intitulat „Elaborarea Planului de Management pentru Bazinul Hidrografic Ialomița – Buzău”, finanțat de către Uniunea Europeană, joi, 6 septembrie, la sala de ședințe a Consiliului Județean Ialomița s-a desfășurat workshop-ul „Protecția zonelor umede – Promovarea restaurării zonelor umede la nivel local – Implicarea și acordul actorilor cheie importanți”. În cadrul sesiunii, Danka Thalmeinerová (lider de echipă) a făcut o scurtă prezentare a activităților proiectului. Au urmat Camelia Ionescu (WWF România), cu comunicarea „Lower Green Corridor – o soluție pentru conservarea naturii și dezvoltare durabilă”; Lyudmila Dimitrova (expert în zone umede, Bulgaria), care a prezentat implicarea și acordul

actorilor cheie importanți; Teodor Petre (Societatea de Omotologie, filiala Ialomița), cu comunicarea „Aria specială de protecție Bordușani”. După ce Danka Thalmeinerová a prezentat studiul de caz „Reabilitarea zonei umede a sitului Ramsar, Slovacia”, au urmat dezbaterile. În aceeași zi, invitații au vizitat situl arheologic Popina Bordușani și habitatul natural din zonă.

La workshop a participat și președintele C.J. Ialomița, prof. Vasile Silviu Ciupercă.

Organizatori: Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, Administrația Națională Apele Române, Direcția Apelor Ialomița-Buzău, Consiliul Județean Ialomița și Muzeul Județean Ialomița.

Gh. Dobre

ADMINISTRAȚIA

Tiparul executat la **SC „Tigris Com” SRL**
Slobozia – Ialomița; Cod. 84 00, str. Ianache, Lot 2
Tel: 0243 234480; 0744 356 593, E-MAIL: tigris@tigris.kfnet.ro

Revista poate fi procurată din rețeaua CARTEXIM, de la sediul
redacției și de la Biblioteca Municipală Urziceni

Parteneri: Muzeul Județean Ialomița, Biblioteca Județeană Ialomița „Ștefan Bănulescu”,
Muzeul Național al Agriculturii, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”,
Centrul Creației Populare Ialomița, Consiliul Județean Ialomița

Revista poate fi citită pe internet la adresa: www.ziarulialomita.ro/helis/index.html
Comunitatea Helis, forum de discuții: istorie.myforum.ro

Sponsori: CONMET Slobozia, TRANSMIM Slobozia, STRUCTURAL CONS Slobozia, CONTE
Slobozia, SONTEC Slobozia

E-mail:
gigizap2002@yahoo.com
SLOBOZIA,
Str. Matei Basarab, Nr.26
Centrul Cultural „Ionel Perlea” Et.1
CONT: RO
92CECEIL0143 ROL 00000 02
Suc. CEC Slobozia

REDACȚIA

REDACTOR ȘEF - Gheorghe DOBRE

CRITICĂ - Anghel PAPACIOC

PROZĂ - Titu DAMIAN

POEZIE, TEATRU - Șerban CODRIN

ESEU, TRADUCERI - Oliviu VLĂDULESCU

FILOZOFIE - Nicolae STAN, Alexandru BULANDRA

ISTORIE, ARHEOLOGIE - Florin VLAD

ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ

MUZICĂ - Nicolae ROTARU

ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - Răzvan

CIUCĂ, Cristi OBREJAN

EVENIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE,

Doina ROȘCA

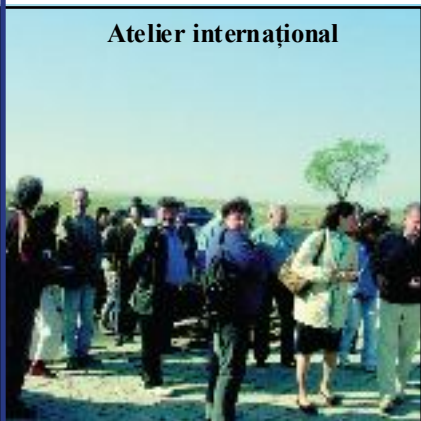
INTERVIU, REPORTAJ - IonALECU

„Bordușani - oameni, istorie, natură. O incursiune în istoria Dunării.

Atelier internațional

În perioada 22-23 septembrie 2007, Consiliul Județean Iași, împreună cu Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor și Muzeul Județean Iași, vor organiza un atelier internațional cu tema „Peisajul și patrimoniul rural – Bordușani – oameni, istorie, natură. O incursiune în istoria Dunării”. Acest eveniment este concretizarea muncii de ani a colectivului de cercetători de la Muzeul Județean, fiind inclus în cadrul manifestărilor celei de-a șasea reuniuni a grupurilor de lucru pentru implementarea Convenției Europene a Peisajului, acțiune de marcă în agenda Consiliului Europei, care se desfășoară la Sibiu, în perioada 19-22 septembrie și la care participă peste 250 de experți și reprezentanți ai statelor europene membre ale Consiliului Europei și aproximativ 50 de experți ai instituțiilor românești.

Atelierul internațional organizat în Iași reprezintă un bun prilej de prezentare a specificului florei, faunei, arheologiei, peisajului, tipologiilor constructive și tradițiilor meșteșugărești, dar și de promovare a turismului cultural în zonă.

Manifestările includ vizitarea monumentelor de la Orașul de Floci și Popina Bordușani, obiective arheologice și turistice importante, care fac parte din patrimoniul cultural național. Participarea reprezentanților instituțiilor europene și naționale la acest atelier – respectiv reprezentantul României pentru Convenția Europeană a Peisajului, experți din cadrul Consiliului Europei (Divizia Patrimoniului Cultural, Peisaj și Amenajarea Teritoriului), reprezentanți ai Ministerului Culturii și Cultelor, specialiști din cadrul Muzeului Țăranului Român și Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti” din București, profesori de la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București – poate constitui premisa unor viitoare colaborări în vederea realizării unor proiecte finanțate din fonduri ale Uniunii Europene, proiecte care să pună în valoare mai bine potențialul turismului iașițean.

Festivalul concurs național al tinerilor interpreți „Ion Albeșteanu“ Ediția a IV-a, 20-21 septembrie 2007, Slobozia

În perioada 20-21 septembrie 2007 s-a desfășurat la Slobozia cea de-a IV-a ediție a Festivalului concurs național al tinerilor interpreți „Ion Albeșteanu”. Organizatorii acestui eveniment artistic de anvergură națională au fost Consiliul Județean Ialomița și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Ialomița.

Evocarea lui Ion Albeșteanu, personalitate binecunoscută în lumea muzicii românești, a cărei activitate a marcat viața artistică a orașului Slobozia și a județului Ialomița este de fiecare dată un prilej de întâlnire cu cunoscute personalități ale vieții muzicale românești, folcloriști, dirijori, interpreți vocali și instrumentiști de muzică populară, colaboratori, prieteni și rude ale artistului. Din anul 2002, la inițiativa Centrului Creației Populare Ialomița în memoria artistului se organizează la Slobozia un festival național al tinerilor interpreți de muzică populară, festival care este în acest an la cea de-a IV-a ediție.

Scopul acestui festival este de a contribui la descoperirea și promovarea celor mai valoroși

interpreți de muzică populară, la stimularea interesului publicului pentru receptarea creațiilor folclorice autentice, la valorificarea comorilor cântecului și portului popular românesc și introducerea sa în circuitul valorilor spirituale.

Alături de concurenți reprezentanți ai tuturor zonelor folclorice ale țării au evoluat în recital nume de marcă ale muzicii populare: Aneta Stan, Steliana Sima, Ionuț Sidău, Cristina Gheorghiu, Rodica Angheliescu, Nicolae Dăteu, Maria Stroia, Eugenia Neșian, Floarea Calotă, Florin Ologeanu, Țița Ștefan, Nineta Popa, Mioara Velicu, Valentin Albeșteanu, Nicolae Furdulian și ansamblul folcloric „Ciocârlia”. Concurenții au fost acompaniați de Orchestra „Doina Bărăganului”, iar la Gala laureatilor a evoluat orchestra națională de muzică populară a Radiodifuziunii Române dirijată de maestrul Adrian Grigoraș. În prima seară de festival ansamblul folcloric „Doina Bărăganului” a susținut un recital în care au evoluat atât dansatorii cât și orchestra și soliștii vocali Nicolae Rotaru, Adrian Măcianu, Elena Gârbacia și Nicoleta Vlad.

Concurenții:

- Cora Stelian** – Brașov
- Popa Crina** – Prahova
- Coca Ionel** – Suceava
- Lupu Elena** – Chișinău
- Bucur Valentin** – Ialomița
- Botezatu Ana-Maria** – Vrancea
- Crăciun Laurențiu** – Teleorman
- Brădățan Alexandru** – Suceava
- Mariana și Simona Tomela** – Bihor
- Olaru Maria** – Vrancea
- Apățchioaie Claudiu Ionuț** – Hunedoara

Un juriu de prestigiu format din personalități de marcă ale vieții muzicale românești a girat valoarea acestui eveniment artistic de importanță națională:

Juriul:

- **Prof. univ. dr. Gheorghe Oprea** – Academia de muzică București – președintele juriului
- **Vasilica Ghiță Ene** – redactor Radio Antena Satelor
- **Roxana Gibescu** – redactor Casa de discuri Electrecord
- **Elise Stan** – realizator TVR
- **Lucian Iordăchescu** – redactor Radio Craiova
- **Valentin Albeșteanu** – violonist
- **Cristian Obrejan** – director Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Ialomița
- **Virgil Iaru** – profesor muzică – Liceul de artă „Ionel Perlea” – Slobozia

Prezentatorul festivalului a fost îndrăgita interpretă de muzică populară Floarea Calotă.

Expoziția „Ion Albeșteanu” - Muzeul Județean Ialomița -

Spectacolele au avut loc la Casa de Cultură a Sindicatelor din Slobozia, începând cu orele 18.00, intrarea fiind liberă în limita locurilor disponibile. Concursul propriu-zis s-a desfășurat în ziua de 20 septembrie, iar pe 21 septembrie a avut loc Festivitatea de premiere și Gala laureatilor. Dincolo de prestigiul dobândit câștigătorii au fost recompensați de organizatori cu diplome și premii.

Gala laureatilor a fost transmisă în direct de postul național de Radio Antena Satelor, urmând ca o înregistrare a acestui festival să fie difuzată pe postul național TVR. De asemenea organizatorii vor edita un nou CD cu melodiile câștigătorilor și vedetelor din recital.

Trofeul „Ion Albeșteanu” – Elena Lupu – Chișinău

- Premiul I – **Laurențiu Crăciun** – Teleorman
- Premiul al II-lea – **Alexandru Brădățan** – Suceava
- Premiul al III-lea – **Ionel Coca** – Suceava
- Mențiuni: **Simona și Mariana Tomela** – Bihor
- Mențiuni: **Crina Popa** – Prahova
- Mențiuni: **Claudiu-Ionuț Apățchioaie** – Hunedoara

Fotografiile realizate de: Vasile Iordache, Alin Dobres, Ștefan Laurențiu